

Hind 34 krooni

Topeltnumber

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Postriteel

Madonna

Jäaaeg 3

Rokikool
jätkub

Tihasest ja
dinosaurusest

Juurviljaiuttu
Mustkunst

Aatomiku
avastaja
sünnipäev

Kes on
merisk?

Paetisme

Ulmekas

Ööviul

Moefestivalilt

<http://www.healaps.ee/>

Ilusad suvevaheaega, armsad sõbrad ja sugulased!

Ka toimetus rõõmab nüüd väheke hinge, sestap ilmubki juulis-augustis tublisti paksem ajakiri, milles kuulutame välja mitmeid uusi võistlusi.

Siit leiame meie mainumbris välja kuulutatud võistluste võitjate nimed. Lõuna-eestlaste auhinnad toimetame nagu ikka **Tartu O. Lutsu nim. Keskraamatukogu lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu), Põhja-, Lääne- ja Ida-Eestis elavate laste preemiad ootavad neid **Kullo Lastegaleriis** (Tallinn, Kuninga 6). Kellel on muid soovet ja ettepanekuid, neil palume need toimetusele saata e- või tavaposti teel!

Igavesti Teie,
Triibu-Liine

Barbinduse- peaauhinnad Rimonnet võitsid

MANN RASK Tartumaalt, **MARIA KRISTIN KUSHNER** Tallinnast, **RIINA KLAANBERG** Koongast ja Väike-Maarja Gümnaasiumi 2.b klass. Ergutuspreemiad saavad **BRIT KESKRA** Kohilast ning **GRETE SIRGE** ja **ANETTE TEPAN** Laevast.

Kes-Mis-Kus?

Nr 7/8-2009

Ik 28

Kaaneplilt: Marelle Ellen, Kullo suurnäituselt 2009

- 3 Brit Keskra, Kristel Blumenfeldti, Annika Jõemaa, Helen Kase luulet
- 4 Tiit Kändler dinosaurusest ja tihasest
- 6 Kunst – Kullo
- 7 Parimad loodusfotod
- 8 Evelina Nuusbergi ulmejutt
- 10 Lemmikraamatuvõistluselt
- 12 Väike viktoriin
- 13 Naeru-uss
- 14 Paetismid
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Miljonid
- 17 Ilmar Trulli ristsõna
- 18 Järjehoidja
- 20 Ristiku kooli emakeelejutt
- 21 Peep Veedla meriskist
- 23 Mait Talts bibliofiilist
- 24 Raamatumaailm: Krista Kumberg ja Merilin Jürjo
- 25 Leelo Tungla laulupeojutt
- 26 Linnud-loomad-puud
- 27 Poster 1: Jäaaeg 3
- 28 Poster 2: Madonna
- 31 Meie suvevaheaeg
- 33 Tootsi taskud
- 34 Horoskoobist ja muust
- 35 Mai Zernask ööviilist
- 36 Osavnäpp Lully Gustavson
- 37 Kinouudiseid
- 38 Markus Saksatamme küpsisejutt
- 40 Südameliit: Kätlin Luhti lugu
- 41 Südameliit: Tuulutustiir
- 42 Aatomiku-avastaja Vladimir Beekman
- 43 Moefestivalilt MaxModa 2009
- 45 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 46 Barbindus: Polly Pockets
- 47 Iris Münteli näomaaling
- 48 Steni võistluselt: Lisette Jänese kapsalugu
- 49 Steni võistluselt: Kätlin Rõigase papliijutt
- 50 Sirje Kaasiku/ Aidi Valliku laul
- 51 Juurviljade maailmast
- 52 Mis uudist?
- 53 Pop: Madonna
- 54 Sõber Veltzi rokikool: Eddie Cochran

Väljaandja: Mittetulundusühing "Hea Laps"
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaast postkontoritest ja ka toimetuse kaudu meilitsi e-postiaadressil tellimine@healaps.ee

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levijutt Anna-Magdaleena Kangro, anna@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Lego- karbid võitsid

JUDO-OLIVER PAJOSTE Saue vallast, **JAN KUUSEMETS** Rakverest ja **HENRIK JUHKIO** Jõgevalt

Lembitu-mõistatuse

auhinnaraamatu saab **PILLE MARKOV** Valgamaalt.

Mairiini

vastajatest saavad auhinnaraamatud **MAIU TÄHEMAA** ja **DIANA-KATRY KORNIS** Viljandimaalt.

Ristsõna-CD-d võitsid

KARL PEETSO Põlvast, **ELIISA-BETH REEK** Tartumaalt ja **VAVIKA NIKANDROVA** Tilsist.

Toimetus vabandab juuninumbrisse siginenud eksituse pärast: Ik 5 avaldatud essee autor pole Hanna-Maria Vask Pärnu Vanalinna Põhikoolist, vaid hoopis Kristin Kraus Tartu Tamme Gümnaasiumist. Hanna-Maria töö ilmub meie septembrinumbris.

Suvi

Saabumas on suvi taas,
valmis juba lillevaas.
Enda sisse ootab lilli,
mõtted juba ammu villis.
Kauss siis ootas samamoodi,
nuputas ta suvekoodi.
Kuna suvi puuviljad toob,
kaussi paksu kihhi loob.
Kõige kauem ootas tuhkur,
"Mil läheb kasutusse sukur?"
"Moosi vaja teha on,"
seda väitis naaber Konn.
Lõpuks saabus kätte suvi,
mille vastu tunti huvi.
Kohe päästis tema kõik,
magusaks sai tordilõik.
Võlus lilled lillevaasi,
tõi puuviljad kausi baasi.
Marjad valmis kasvatas,
moosist vaimustusse pahvatas.

Brit Keskra Kohilast

Muusika

Muusika on kui langev täht
kuuvalgel ööl.
Korraks sähvatab
ja kaob siis unustusse.
Pole midagi kaunimat,
kui helisevad noodid kõlavad kõrvu.
Pole midagi paremat
kui tantsida rütmika muusika saatel kogu öö.
On vaid üks täht,
mis paneb vaikima,
see on muusika!

Kristel Blumenfeldt Tarvastu Gümnaasiumist

Eile nägin Eestimaad

Eile nägin Eestimaad –
Põlvamaad ja Võrumaad.
Käisin Antslas, Valgas ka,
sõitsin läbi Räpina.

Eile nägin Eestimaad,
kus küntud põllud, karjamaad,
Olid kaunid koolimajad,
külapoed ja metsarajad.

Eile nägin Eestimaad,
kus rõõmsaid lapsi igal pool.
Nad ütlesid: „Meil tore kool,
seal õppimine aga hool.“

Eile nägin Eestimaad,
see mu ilus isamaa.
Kõige parem, kallim ta,
teda ei jäta iial ma.

Helen Kask Vilustest

Loodus

Mere ääres kasvab üksik puu.
Öösel valgustab teda läikiv kuu.
Lained temani ei ulatu,
ta poistab täitsa elutu.
Kuid tegelikult ta elab,
ta isegi joob ja hingab.
Meie seda ei näe, ei kuule,
me mõtleme samal ajal millelegi muule.

Vihmavesi joodab teda,
meie ei näe ka seda.
Loodus meie ümber elab,
rikkuda seda meil seadus keelab.
Hoia loodust puhtana,
hästi temasse peab suhtuma!

Annika Jõemaa Kalmetult

**TänameKultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi**

**Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!**

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Kuidas dinosaurusest sai tihane

Oletame korra, et sa oled dinosaurus. Selline kõige suurem elukas, kes eales maamunal on elanud. Nii suur, et enam tuppa ei mahu, ei mahu spordisaaligi, mahud vaevalt staadionile ära. Ja kaalud rohkem kui ... suurt kaubaautot.

Selge see, et kõik teised kardavad sind. Kui liigutad end, põgenevad kabuhirmus. Kuid sina neile liiga ei tee. Või ainult siis, kui jäävad ise kogemata jala alla. Sest sina sööd rohtu ja puulehti ja muud säherdust taimetoitlaste sööki. Seda on hea mugav teha. Sihukese suure kerega oleks ju üsna raske mingeid teisi loomi taga ajada, et neid siis veel kinni saada ja ära süüa. Sauruste algaegeadel olidki need loomad taimetoitu peal. Kui aga uusi liike juurde tuli, siis tekkis ka selliseid, kes hakkasid teisi loomi jahtima. Liikideks nimetatakse selliseid ühte moodi loomi, kes saavad hästi läbi vaid omavahel ja omavahel saavad ka lapsi.

Liikidega on nõnda, et nende arv ei olegi täpselt teada. Arvatakse, et erinevaid loomade ja taimede liike on Maal praegu tervenisti sama palju kui kümnes Eestis oleks inimesi, ehk siis kümne miljoni jagu. Teadlased tunnevad neist aga ainult ühe Eesti jagu ehk siis poolteist miljonit liiki. Kõige enam liike on putukatel. Ja kõige vähem liike neljajalgsetel imetajatel ehk neil, keda inimene eelkõige loomaks peab.

Liigid ei ole muutumatud nagu mingid kivirahnud seda tunduvad olevat. Liike muudkui tekib ühest otsast juurde ja teisest otsast jälle kaob ehk sureb välja.

See juhtub sellepärast, et Maal ei ole olukord muutumatu. Kord on siin ilmad olnud väga pikka aega soojemad, siis jälle tulid kätte väga külmad jääajad, mil suur osa Maast kattus väga paksu jääkihiga. Selge see, et soojamaa loomadele ei kõlba külm ilm, ja külmaa loomadele jälle ei ole kontimööda pörgukuumus.

Lisaks ei ole loomade elu looduses niisama lihtne nagu loomaaias. Keegi sulle toitu ette ei too, ole sa dinosaurus või mutukas. Pead ikka ise hoolsalt oma söögi eest hoolitsema. Aga sa ei ole ju ükski, kõik teised tahavad ka süüa. Ja kui rohusööjaid on rohkem, kui kasvab rohtu, siis peab osa neist lihtsalt nälga ära surema. Vahel selgub, et ühe liigi loomad ei suuda enam võistelda teise liigi loomadega toidu pärast. Sest on näiteks aeglasemad või saavad vähem lapsi või siis ei näe ega kuule nii hästi kui vaja. Siis juhtubki, et see liik sureb välja.

Aga vahel juhtub nii, et nendest geenidest, mille ühe liigi loomad oma esivanematelt saavad, on osa veidi-veidi muutunud. Näiteks nõndamoodi, et muutunud geeni mõjul kasvab loomale kael pikemaks. Siis saab loom ju lehti kõrgemalt süüa. Ja on edukam neist, kes võistlevad omavahel

madala rohu pärast. Ellu jäävad muudkui pikema ja pikema kaelaga loomad, ja lõpuks ongi kaelkirjak valmis.

Umbes nii tekivadki uued liigid. Kunagi elasid Maal ainult imetillukesed bakterid, keda palja silmaga mitte eales ei näe. Tõsi, ega polnud siis ka kedagi nägemas, sest bakteritel silmi ei olnud ega ole. Aga elu läks edasi, ja võistluses oma toidu pärast said bakterid üha suuremateks ja neist tekkis lõpuks selliseid olendeid, keda juba oleks silmaga näha olnud. Neist omakorda tekkis üha uusi ja uusi. Kuni lõpuks oligi dinosaurus platsis.

Sellist loomariigi ja taimeriigi arengut nägi esmakordselt kuulus inglise teadlane Charles Darwin. Tema nimetas elu maal üldse olelusvõitluseks. Ja kirjeldas, kuidas eluks kõige enam kohastunud jäävad ellu, teised aga peavad taanduma või koguni välja surema. Darwini nimi tasub meelde jätta, temata ei pääse loodusloo tundideski. Ja tänavune aasta on lisaks veel Darwini aasta, kuna see teadlane sündis 200 aasta eest.

Dinosaurused sündisid siia Maale muidugi väga palju enne. Ja arenesid väga kaua ja põhjalikult erinevateks liikideks. Osa olid õige väikesed, hiiresuurused. Teised jälle keskmised, nii hobusesuurused. Kolmandad aga hiiglaslikud nagu see dinosaurus, kes sina mängult oled.

Kuid teisi sauruseid, kes on palju väiksemad, sa ka kartma ei pea. Mida siis tuleks karta? Sest tuleb välja, et midagi ju kartma pidi. Kuna dinosauruseid enam Maal peal ei ela. Nad surid välja ja seda juba õige ammu, 75 miljoni aasta eest. Kuid see on nii suur arv, et seda ei ole kuidagi võimalik ette kujutada ka teadlastel endil. Üks võimalus on, et siis pörkas Maaga kokku üks hiiglasuur taevakivi ehk meteoriid ja see kokkupõrge paiskas ümber Maa õhku sihukese tolmutpilve, et see kattis ära päikese valguse ja Maa jahtus seepärast pikaks ajaks ära. Ning dinosaurused ei pidanud sellisele muutusele vastu.

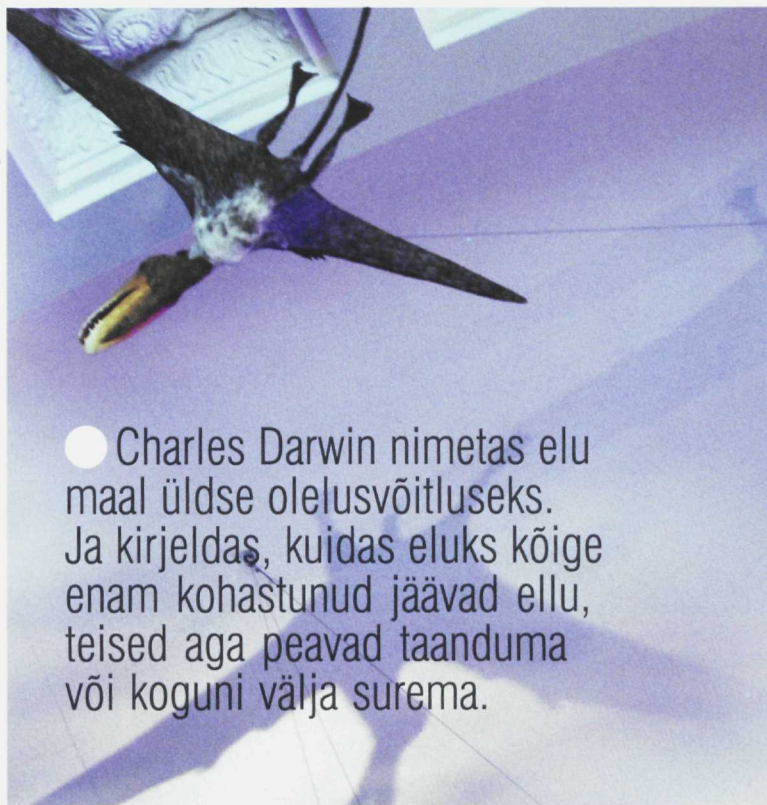
Mis dinosaurustele oli halb,

see oli aga inimese eellastele ehk neljajalgsetele imetajatele hea. Imetajaid elas ju ka sauruste ajal, aga nad olid pisikesed, vaevalt rotisuurused. Kui aga nende põhilised vaenlased saurused välja surid, siis said imetajad hakata suure hooga arenema. Ja nii tekkis üha uusi ja uusi liike juurde.

Lõpuks ilmus arengu käigus välja ka esimene suur inimahv. Ja umbes samal ajal ka inimese otsene kauge esivanem. Kellest ajapikku sai inimene mis inimene. Kui Darwin esimest korda ütles, et kõigil Maa peal elavatel loomadel on üks ühine esivanem, siis pandi talle seda väga pahaks. Sest inimest peeti tol ajal kõigist loomadest ülemaks ja keegi ei suutnud välja kannatada, et inimesel ja ahvil on ühised esivanemad.

Kuid läheme nüüd tagasi dinosauruste juurde. Kas on kedagi, kes ei tea midagi dinosaurustest? Vaevalt et on. Nendest kirjutatud lood ja joonistatud pildid ja nende säilinud luud on ju nii vägevad. Kuid kas on kedagi, kes on näinud dinosauruseid? Vaevalt et on. Selle eest oleme me kõik näinud mõnda lindu. Kuid kõik võibolla ei tea, et seesama lind – see kajakas või vares või rasvatihane või lōoke – on tegelikult dinosauruse lähedane sugulane. Täpsemini on iga teie lindude toidulauda külastav rasvatihane dinosauruse otsene järeltulija. Seda on kummaline mõelda küll, kuid teadlased on selle kindlalt välja uurinud.

Fotod: Helsingi Loodusmuuseumist

● Charles Darwin nimetas elu maal üldse olelusvõitluseks. Ja kirjeldas, kuidas eluks kõige enam kohastunud jäävad ellu, teised aga peavad taanduma või koguni välja surema.

Kuidas selliseid asju uurida saab? Aga eks ikka kunagi elanud koomade luude järgi. Kui dinosaurus suri, siis võis tema keha mattuda näiteks kuuma liiva alla. Või uppuda vesisesse savisse. Aegade jooksul kadus luudelt liha, luud aga said tugevaks kui kivi. Selliseid sauruste kivistisi on leitud nüüdseks juba väga palju. Kõige rohkem on neid säilinud Hiinas ja Lõuna-Ameerikas. Aga on neid leitud ka Euroopast ja Põhja-Ameerikast.

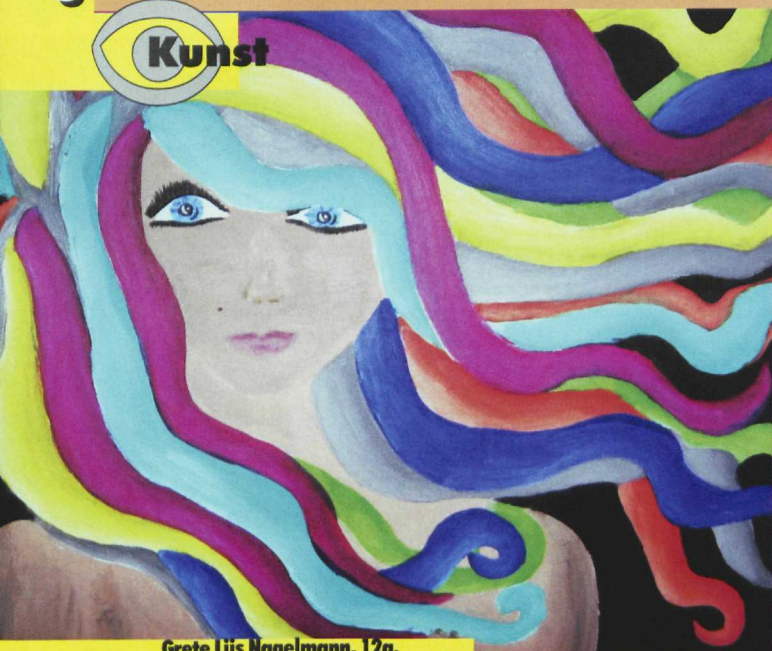
Mõnikord on leitud koguni terveid luukeresid. Ja just nende luukerede põhjal ongi joonistatud sauruste pildid. Kuigi, jah, ega nende nahavärv kohta pole teada midagi, see on rohkem kunstniku ettekujutuse vili.

Dinosauruste kivistisi Eestist leitud ei ole, küll aga on meie paekivist võimalik leida pisemate väga ammuste mereloomade kivistisi, mis näevad välja nagu teokarbid või muud taolised asjad. Seda saad leida ka sina, kui sobivas kohas paekivitükke uurid. Nii nagu näiteks mõnes kohas pankrannikul.

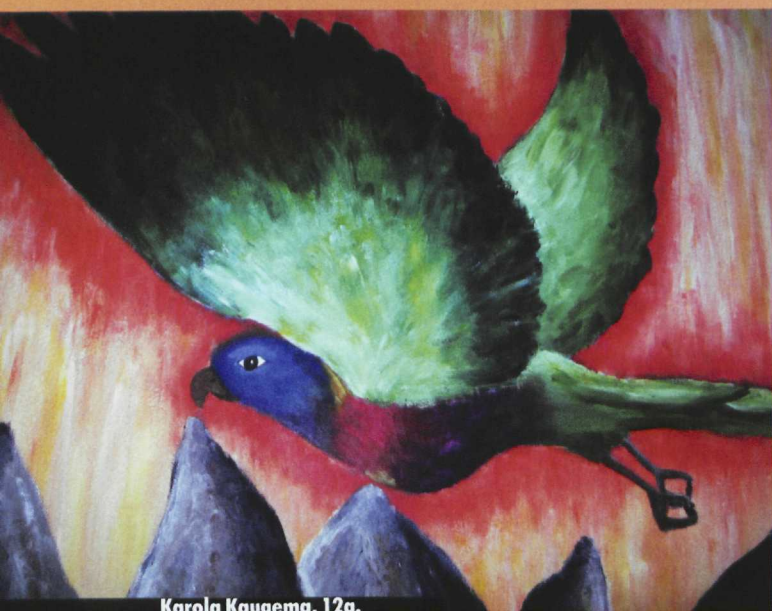
Ja nende dinosauruste kivististe peal on leitud selgeid märke sulgedest – sellistest, millega praegu linnud uhkeldavad. Märke sulgedest on avastatud just nimelt kahejalgsel dinosaurustel, kes olid kiskjad. Nende järglased ongi linnud. Ka nemad on ju kiskjad – ja mitte ainult kotkad ja kullid, kes jahivad pisemaid hiiri või teisi linde või kajakad ja kormoranid, kes jahivad kalu. Iga lind otsib ju igasuguseid putukaid ja mutukaid ja pistab neid suure mõnuga nahka.

Teised dinosauruste lähemad sugulased, kes praegugi elavad, on krokodillid. Sellest on juba kergem aru saada. Eks need krokodillid ole meie jaoks niisama mõistetamatu ja ohtlikud nagu dinosaurused paistavad olevat. Kuid ega siis kõik linnud ole ka nii armsad kui tihased. Mõned on ju parajad kiskjad, kes võivad ka inimesest jagu saada, kui too mille-pärast nõrk on. Hea vähemalt, et krokodillid ei lenda.

Grete Liis Nagelmann, 12a.

Karola Kaugema, 12a.

Elisabet Kond, 11a.

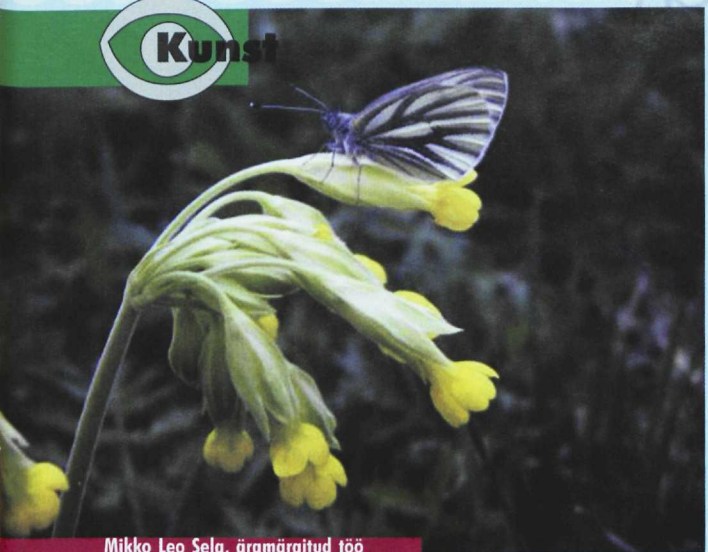
Piret Kuusik, 16a.

Marit Asula, 15a.

Huvikeskus Kullo
suurnäituselt
2009

Mikko Leo Selg, äramärgitud töö

Jakob Oetien, I koht

Taavid Mikomägi, äramärgitud töö

Karl Eik Rebane, II koht

Erik Mikussaar, äramärgitud töö

Kaspar Kaisel, III koht

Looduse Omnibussi fotovõistluse laste pildid loomadest 2009

Reis ümbes universumi

Charlie elas ühel väikesel maal nimega Eesti. Kõige rohkem huvitasid poissi ufod ja sellepärast ta lausa neelas ufoamatuid. Mõnikord jäi ta aga lugemisega hilja peale ja ei julgenud siis magama jääda, kartes, et ufod tulevad talle järele.

Ühel täiesti tavalisel öhtul ei suutnud Charlie jälle magama jääda. Taevas oli täiskuu ja aknast paistis sisse ere valgus, valgustades tema voodit. Oli juba kesköö ja Charlie ei suutnud enam kauem silmi lahti hoida ning vajuski lõpuks unehõlma. Keset pimedat ööd käis äkki akna taga ere sähvatus. Charlie ärkas ja talle tundus, et väljas oli mingi punast värvi asi. Välgkiirelt kargas ta püsti ja tormas aknast välja vaatama. Kõik oli vaikne, nagu polekski midagi kummalist juhtunud. Isegi naabri kurjad koerad ei haukunud. Poiss vaatas seinakella, mis kummalisel kombel enam ei tiksunudki. Charlie ehmus ning vaatas aknast uuesti välja. Enne puhus õues tugev tuul, kuid nüüd tundus poisile, nagu oleks maailmas aeg seisma jäänud. Äkki märkas ta kedagi akna taga seismas. See ei tundunud olevat inimene, kuna helendas õrnas neonrohelistes valguses ja sealt kostev läbilõikav vilin pani kõrvad lukku. Poiss puges teki alla sellise kiirusega, nagu ajaks teda ninasarvik taga. Charlie värises hirmust, pugedes voodi kõige kaugemasse nurka. Äkki tuli see olend läbi aknaklaasi tuppa, laskus poisi voodi kõrvale ja ütles pinisevalt nagu mingi rikki läinud masin: „Tere maa-asukas! Mina olen GC200040CCHE.“

Charlie oli vait kui sukk, kui vahtis helendavat olendit ning värises omaette. „Ufo!“ sähvatas poisil mõte läbi pea.

Olendil olid suured mustad ovaalsed silmad ja piklik kogukas pea. Keha oli peenike ja sõrmi tundus olevat neli.

„Ma olen Charlie,“ pomises poiss väriseva häälega ja puges teki alla peitu. Kui ta sealt piiluda julges, kas ufo on veel toas, märkas ta, et ta ise on hoopis kuskil mujal. Ümberringi olid arvutitaolised masinad, millel vilkuvad mitmevärvilised tuled. Ufo seisis Charlie kõrval ja hoidis mingit taskulambitaolist vidinat käes. Sellega keerutas ta ümber Charlie, kes oli kummalisel kombel tardunud teki külge.

„DNA olemas,“ pinises ufo taas ja lisas veel: „Tunne end nagu kodus, Charlie.“

Ega nüüd Charlie enam suurt kartnudki. Talle tundus, et on ülikergeks muutunud. „Emalaev galaktikast välja lendamas,“ tähendas ufo ja vajutas rohelist nuppu. Charlie taipas, et temagi on emalaevas. Ufode emalaevas.

„Neil ju on suured emalaevad, millega nad tihti ringi lendavad,“ teadis Charlie loetud raamatute järgi. Varsti tekkis poisil huvi kõige vastu, mis teda ümbritses. Püsti tõustes vaatas ta ringi ja hetkeks tundus, et ta viibib lõbustuspargis, sest kõik vilkus värviliselt. Ufo ei pööranud poisi tärpanud uudishimule tähelepanu ning askeldas masinate kallal. Charlie märkas tillukest akent emalaeva küljel. See oli ümar ja tundus olevat paksu klaasiga. Kohe ruttas ta selle juurde ja vaatas välja: seal oli kottpime. Ainult tähed olid ümberringi ning äkki oli nähtav ka planeet Maa. Charlie ei tundnud isegi koduigatsust. Ta süda peksis põnevusest, mõeldes, mis

teda ees ootab. Ufo sammus Charlie juurde, kes oli näo vastu paksu aknaklaasi vastu surunud.

„Teeme katseid,“ ütles ta ning juhatas poisi teise ruumi. Seal polnud peaaegu midagi peale ühe laua ja tooli, mis toa keskel seisis. Veel oli üks hiiglaslik ereda valgusega lamp. Ufo käskis poisil laua peale istuda, mida too ka tegi, ning varsti võttis ufo ta juuksekarvadest proovi. Sama protseduuri kordas ufo poisi varbaküünete, naha, vere, sõlje ja riielega. Tegevus iseenesest kestis kaua, aga kui see lõppes, lubas ufo Charlie' l pardale jääda ja temaga tagasi koduplaneedile nimega Maa lennata. Selle teate peale hüppas poiss rõõmust lakke ning uuris kõike, mida ufo talle näitas. Esimesena näidati poisile laboratooriumi, kus oli kummaline kibe lõhn. Laudadel olid erinevad vedelikega nõud ning seinu katsid suured klaasist tünnid, milles olid erinevate värvidega ained.

Teine ruum, mida ufo poisile näitas, oli ufode eluruum. Selles aga polnud midagi inimese elutoa sarnast. Mööblit näiteks seal üldse polnud, ainult hulgaliselt toole ja mitmesuguseid erinevaid kujukesi või õigemini õeldes metallitükikesi, mis olid kõik pöranda peal laiali.

Veel näitas ufo leiutamistuba, kus sees palju erinevaid vidinaid. Muuhulgas tutvustati ajamasinat, mille ufod kambakesi olid valmistanud ja seda suurema vaevata, kuna neid oli eelnevalt õpetatud ufokoolis selliseid tegema. Äkki tekkis Charliel huvi ufo vanuse kohta. Seda küsides kosteti talle, et umbes 20 000 aastat. Veel lisas ta, et tema vanemad olid näinud, kuidas planeet Maa sündis. „Tõime tookord sealt siia kaasa ühe maa-asuka – dinosauruse,“ mainis ufo, kui emalaeval sihtmärgile, ufode planeedile, jõudis.

„Mis teie koduplaneedi nimi on?“ küsis Charlie.

„Tal otsest nime polegi,“ lausus ufo, „aga tavaliselt kutsutakse teda 47. Galaktika nr. 7-ks.“

Ufotaldriku seinas olev märkamatu uks avanes ning reisijad väljusid. Kohe avanes vaade ufolennujaamale, kus oli üle saja erineva kujuga ufotaldriku. Nii väikesi kui ka suuri. Charlie kõndis ufo sabas. Too suundus teiste omataoliste juurde. Need seisis ühe väiksema taldriku ees. Ufod olid rohelised, limased, kuidagi kandilised ja silmi paistis neil üle kümne kõvasti olevat. Kõik vaatasid kummalise pilguga maa-asukale otsa.

„Ma tõin inimese,“ ütles ufo teistele ning läks taldrikule lähemale.

„Miks te mu siia tõite?“ küsis poiss.

„Meil oli vaja sind uurida, ja vajame sind veel ka selle jaoks, et sa meile oma planeeti näitaksid,“ seletas poisile tuttav ufo GC200040CCHE.

„Kuhu sa kõigepealt minna tahad?“ küsiti.

Charlie ei osanud vastata, kuid siis tekkis tal üks tähtis küsimus:

„Kas te teate, kas teistes galaktikates on ka elu?“

Kõik kolm ufot hakkasid suud liigutamata vilisevat häält tegema. Nad naersid täiest kõrist.

„Igas galaktikas on hulganisti planeete, kus on elu!“ itsitas üks neist, „pealegi on teie planeet meie omast 9052000 valgusaasta kaugusel.“

„Lähme siis,“ ütles ufo, kes Charlie'ga emalaevast

tulnud oli. Nad sammusid väikesesse taldrikusse, mille ukseid kohe pärast sisenemist sulgusid. Kohe tundis Charlie, et taldrik hakkab kõrgust võtma. Ufo, kellega Charlie algusest peale läbi sai, jändas ajamasina kallal. Nagu ta ise ütles, oli see katki. Lõpuks palus ta Charlie' l masinat katsetada. Poiss nõustuski. Ufo avas ajamasina ukse, mis oli ümara kujuga. Charlie sisenes.

„Kui sa tagasi tahad, vajuta kollast nuppu!“ hüüdis veel ufo ja sulges ukse. Kohe haihtus ajamasin sootuks. Charlie värises, kui sireen pinisema hakkas. Äkki käis paras kõmakas ja uks avanes. Charlie nägi suurt põldu, mis oli täis imelisi lilli ning nende vahel hüplesid ringi jänessed. Charlie tahtis hirmsasti mõnda neist paitada, kaasa võtta ja Maale viia. Ta lähenes ühele, kuid siis hakkasid kõik teda vihaselt taga ajama. Poisil ei jäänud muud üle kui tagasi ajamasinasse põgeneda, kus uks hääletult sulgus. Kohe vajutas ta suvalisele nupule, mis osutus helepunaseks. Hingeldades ootas ta, mis edasi saab. Peagi avanes uks ning Charlie nägi lagedat ala, kus kõik tundus olevat kaetud mullaga. Charlie' l tuli imelik hirm peale ning ta vajutas kollast nuppu. Peatselt oligi ta ufotaldriku tagasi.

„Kuidas oli?“ küsis ufo, kui Charlie sisse tuli.

„Polnud väga. Marutaudis jänessed ja mullane maailm. Muud ei midagi huvitavat,“ vastas poiss.

„Kas ma näitan siis sulle ka oma planeeti?“ küsis Charlie, lootes koju tagasi saada.

„Lähme!“ nõustus ufo ning varsti olidki nad Maal, kuid Ameerikas, mitte Eestis, nagu Charlie salamisi lootnud oli.

„Me oleme vist vales kohas,“ ütles Charlie, kui nägi ufotaldriku aknast välja vaadates inglisekeelseid silte.

„Kas saaks sinna, kust sa mind kaasa võtsid?“ päris poiss.

Välkkiirusel olidki nad Eestimaal tagasi. Kohe näitas Charlie maju, kus eestlased elavad, vaadati ka veel linnasid ja Munamäge. Seejärel reisis maailma kõrgeima mäe, Mont Everesti juurde. Sai kaetud ka erinevaid Maa loomi. Ainult üks asi pani Charlie' t imestama: kõik Maal olev seisis paigal. Loomad olid liikumatud, autod seisis. Ka inimesed olid täitsa nagu kivistunud. Ufo tahtis väga kedagi uurimiseks kaasa võtta. Esimeseks ettejuhtuvaks katsejäneseks osutus elevant. See aga oli liiga suur ega mahtunud ufotaldriku uksest sisse. Teiseks loomaks valiti bakter. Õigemini bakterid, kuna neid sai ufo kätte korruga üle saja. Kahjuks aga olid need liiga väikesed ja pudenesid maha.

Lõpuks saatis ufo Charlie koju.

Poiss vaatas oma kodu aknast välja ning märkas põllul ufotaldrikut, mis helkides ja sädeledes üles tõusis ning pilvede taha kadus. Charlie hõõrus silmi ja mõistis, et see polnud kaugeltki unenägu, kuna leidis taskust ühe kõva torkiva tüki. See oli ufotaldriku eluruumist, kus kogu pörand metallitükikesi täis olnud oli.

„Huvitav, kas ufod veel mu kaasa võtavad?“ arutas poiss. Kes teab! Üks asi on kindel: ta sai endale uue sõbra – ufo, kellega ta mööda universumit sai reisida – ja seda ühe ööga!

Minu lemmi

Minu lemmikraamat

Minu lemmikraamat on Richard Rohu „Jutte loomadest“ ja lemmikjutuks „Kodus ja metsas“. See oli lugu laisast kassist. Aga ta viidi metsa ja seal hakkasid põnevad ja pisut õudsed asjad juhtuma. Kassi tahtsid paljud metsloomad tappa ja Otu pidi olema kaval, et metsas ellu jääda. Ta sai hea õppetunni ja lõpuks jõudis uuesti koju. Siis ei varastanud ta enam perenaise tagant, vaid oskas ise endale toitu otsida. Ka magada ei tahtnud ta enam toas. Ta muutus virgaks ja ilusa karvakasukaga kassiks.

Minu kass Siim oli samasuguste kommetega nagu Otu. Siim armastas ka laualt toitu näpata ja tugitoolis pöönutada. Mõlemad kassid olid halli värvi, aga minu Siimul olid käpad nagu valged sussid. Need olid hästi pehmed. Siim oli laisk kagu Otugi, mängida ta eriti palju ei viitsinud. Parema meelega pöönutas kusagil.

Erinev on see, et Otu tuli koju tagasi, aga minu Siim läks metsa ja seal ta ka suri.

Kimmo Lingenin Tudulinna Põhikooli 6. klassist

Kalle ja mina – meisterdetektiivid

Kalle on parem hädaohule silma vaadata. Kalle pööras ringi ja vaatas otse revolvitorusse. Oo, kujutluses oli ta seda teinud loendamatu kordi ja kunagi polnud temaga midagi juhtunud. Ta oli tavaliselt saanud kiire löögiga jagu tema pihta sihtivast sulist. Tegelikult oli asi pisut teisiti.

Kalle suutis kiiresti midagi välja mõelda. Ta otsustas mängida uneskõndijat ja tegi seda nii hästi, et onu Einar ei osanud midagi kahtlustada. Kalle elu oli põnev. Olen mõnikord mõelnud, et tahaksin ka saada uurijaks. Kui lugesin A. Lindgren raamatut „Meisterdetektiiv Blomkvist“, oleksin tahtnud Kallega koos seigelda ja aidata tal onu Einarit kinni püüda. Tegelikult mõtlesin ma seda raamatut lugedes ennast Kalle asemele. Asitõendite korjamine ja kahtlusaluse jälgimine oli väga põnev. Aga mina Kalle asemel oleksin onu Einari sõrmejäljed võtnud millelki, mida ta puudutanud oli. Öösel võõraste majja ronimisega ma küll hakkama poleks saanud. See, mida Kalle tegi, oli päris ohtlik. Tore oleks olla nii vapper ja julge kui meisterdetektiiv Kalle Blomkvist.

Põnevatele seiklustele oli lisaks ka mitu hästi naljakat kohta. Kõige rohkem ajas mind naerma see, kui sulidel läksid sahtlid vahetusse ja nad võtsid kaasa vale karbi.

Aga Kalle seiklused ei lõpe selle raamatuga. Tal tuleb neid veel. Ka järgmised juhtumid lahendatakse Kalle abiga. Kui neil raamatutel veel osi oleks, siis loeksin ka need kindlasti läbi.

Kirke Kuiv Laeva vallast

Eva Kingu Tudulinna Põhikooli 7. klassist

kraamat

Triin Valdmaa Jõgeval

DETEKTIIV KALLE

Kalle Blomkvist – detektiiv, valvel on ta iga viiv, Mõistatusi lahendab, andmeid kokku paneb ta.

Kalle Blomkvist – valge roos, sõpradega aina koos, Suurmõmmikust nad hoolivad, punast roosi noolivad.

Kalle Blomkvist – detektiiv, parim „politseinik“ siin, kurjameid ta kavaldab, mõrvu ette aimab, teab.

Otto Jens Lall J. Westmanni
Gümnaasiumi 4. b klassist

Minu lemmikraamat

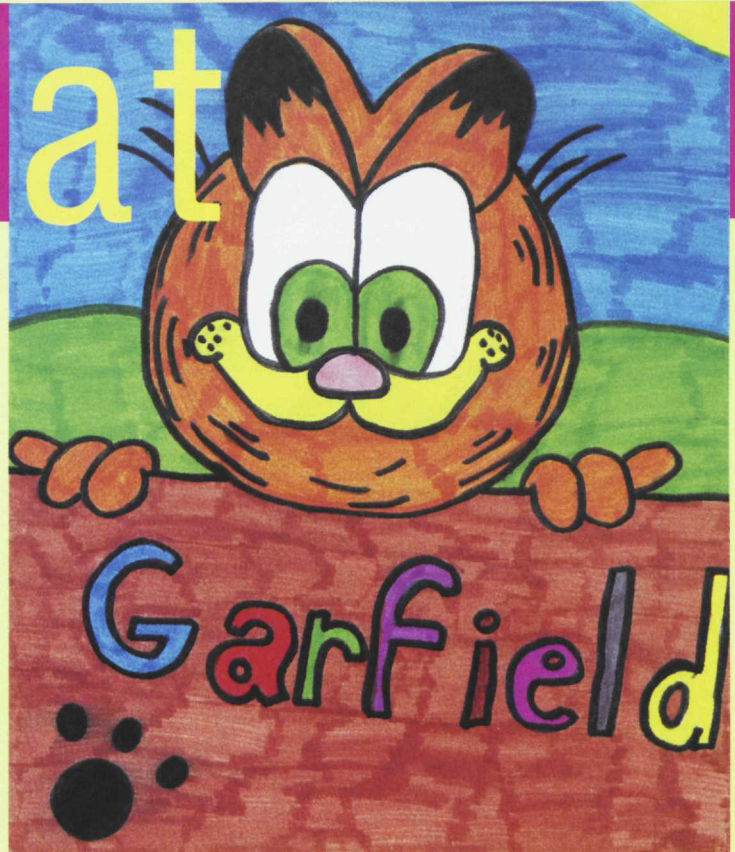
Minu lemmikraamat on Harry Potter. Mõni ütleb, et see raamat on totter. Tegelikult on ta fantaasiarikas – seda lugeda võiks iga plika.

Ma tahaks ise Harry Potter olla, sest tal on igal pool ukсед valla. Tal on armas öökull, nii tore, kui selline oleks ka mul.

Ta elab mugumaailmas, kus igal pool kõik ümber saalimas. Kui ta Sigatüükasse läheb, on saalimist palju vähem.

Heleri Hörrak
Kehra Gümnaasiumi 4. b klassist

Miia Eliise Sarapu Koselt

Brit Keskra Kohilast

Minu lemmikraamat

Ma olin neljaseks saamas, kui isa mind ühel päeval lugema hakkas õpetama. Algselt oli muidugi raske, aga kui ma oma esimese sõna loetud sain, hakkas tulema ka enesekindlus. Pärast esimest lehte „Mõmmi aabitsas“ pidi isa tööd minema tegema ja mina magama.

Järgmisel päeval pärast lasteaeda hakkasime jälle isaga lugema. Ja nii ka järgmised päevad. Kui mul lugemine juba päris käppa hakkas saama, suutsin lugeda juba pikemaid raamatuid. Ma lugesin ainult trükitähtedega raamatuid, kuna kirjatähti ma veel ei osanud. Viimased sain selgeks alles koolis. Kui ma juba hästi kirjatähti oskas, sain ka filmidest aru ja imekombel hakkasin inglise keelt õppima ning varsti ka aru saama. Mulle meeldis ja meeldib praegugi inglise keel väga.

Minu lemmikraamat oli kunagi üks 2 - 3leheküljeline naljaraamat. No mitte mingi anekdootide raamat, vaid lihtsalt koomiline. Selles räägiti ühest lehmast, kes tahtis minna üle tee. Ma olin lugenud seda ema jutuga järgi üle 30 korra.

Aga praegu on minu lemmikraamat – noh, tegelikult lemmikraamatud – Harry Potteri sari. Mulle meeldib Harry Potter sellepärast, et see on väga põnev ja seiklusrikas. Ja ei jää puudu ka ulmelisusest.

Aga tahtsin rääkida veel kahest minu praegusest lemmikust. Need on „Eragon“ ja tema teine osa „Vanem“. „Eragon“ räägib poisist nimega Eragon ja tema vennast ning isast, kes ära sureb. Eragon ja vend enne ei kohtu, kui teose lõpus. Eragonil on lohe ja ta üritab maailma päästa. „Vanemas“ teeb ta seda ka. Seal teeb ta kurjusele lõpu ja valitseb headus. Mulle meeldisid need raamatud sellepärast, et seal oli põnevust, ulmelisust ja vahel ka südamlikkust.

Mulle väga meeldivad seikluslikud, koomilised ja ulmelised lood. Ma arvan, et lemmikraamatuid tuleb mul veel ja loodetavasti põnevaid...

Kert Ojasaar Simuna Kooli 8. klassist

VÄIKE Suveriin

Lembitu mõistatus

#07
06.2009

Lembitu vanaisa Mattias pidi veidi pingutama, et ronida üles saja ühe astmega trepist. Tippu jõudnud, istus ta viimasele astmele puhkama. Hetke möödudes maandus trepile tuviparv.

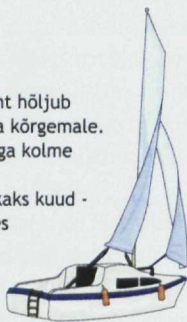
Vanaisast järgmisel astmel istus üks tuvi, sellest järgmisel kaks, siis kolm ja nii edasi kuni saja esimese astmeni.

Kui palju tuvisid maandus trepile Mattiasele seltsiks?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et kuna jaht hõljub veepinnal, kerkib ta ka koos veetaseme tõusuga kõrgemale. Redelist, mis oli paadi külge kinnitatud, oli seega kolme tunni möödudes vee all endiselt viis pulka. Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega lausa kaks kuud - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.
Maagiline @*Maailm.net*

Mõistatuse tegi Ande

Haruldaste raamatute kogujaid nimetatakse

- a) bibliograafideks
- b) bibliofoobideks
- c) bibliofiilideks

„Aatomiku“ autor on

- a) Jaan Rannap
- b) Vladimir Beekman
- c) Holger Pukk

Dinosaurused surid välja

- a) 75 tuhat aastat tagasi
- b) 75 miljonit aastat tagasi
- c) 750 aastat tagasi

Maailma raskeim sidrun kaalus

- a) 5, 2 kilo
- b) 520 grammi
- c) 2, 5 kilo

Eddie Cochrani kuulsaim lugu oli

- a) „Summerday Rock“
- b) „Summertime Blues“
- c) „Summernight Dream“

„Max Moda 2009“ on

- a) mobiiltelefonifirma
- b) moeajakiri
- c) moeteatri festival

Õiged vastused saad teada, kui loed ajakirja tähelepanelikult! Nende vahel, kes saavad õiged vastused (koos oma andmetega) toimetusse enne 10. augustit, loosime välja auhinnaarvamatud! Mainumbril viktoriini õiged vastused: 1. – b, 2. – c, 3. – a, 4. – c, 5. – b, 6. – c, 7. – b, 8. – a. Auhinnaaajate nimed leiad leheküljelt 2 ehk sisekaanelt!

Meriskit kutsutakse ka

- a) randharakaks
- b) pajuharakaks
- c) merevareseks

Riias toimunud suur must kunstiüritus kandis nime

- a) Simsalabim
- b) Abrakadabra
- c) Keks-teks-peks

Tere, Hea Laps! Saadan Sulle mõned oma kogutud anekdoodid! Tiina Rakverest

Üks mees oli nii aeglane, et ei leidnud endale kuidagi sobivat tööd. Lõpuks võeti ta loomaaeda tööle kilpkonnade talitajaks. Loomaaia direktor rääkis esimese tööpäeva lõpus meest vaatama ja leidis selle tüüa aedika juurest peard. Iratsimas.

„Mis tüüa?“ küsis direktor. „Kuidas see on võimalik, et kõik kilpkonnad on aedikast kadunud?“

„Mees lähtas aegamisi lähte. No... kui nägema püüda, see lähti tegin, nii panid need loomad loomad vuh ja vuh ajama...“

Mafiooso küsib oma pojalt: „Kuule, ega sa mu püstolit näinud ei ole?“

„Miks ei ole,“ vastab poeg. „Vahetan sulle täna koolis megafonia kael alla vastal. Vata ise, mil line super värk!“

„Super, super!“ pahandab mafiooso. „Aga kui need televiisori kanalid ja nõuavad paar miljonit, mis sa siis teed? Ütlea, et kall on paar viis vä?“

„Emake!“ hüüab väike Jaku. „Kris tead, et ma ei taha kuuagi sind ja sa minna?“

„Ara nüüd päise päeva ajal mavisit äravõtama tule!“ pahandab ema.

„Kris tead, Jaku, mis juhtub osteega, kes kogu aeg teiste juurde vahele räägib?“ küsib ema.

„Jah, tean küll!“ vastab Jaku. „Kui suureks saan, siis hakkan telereportaazil!“

Ema otsustab Jakut kasvotamise käsi võtta ja küsib, kui poeg hakkab õhtul poole minema.

„Kuhu sa lähed, Jaku?“

„Kuhu tahon, sinna lähend!“

„Aga millal sa koju tule?“

„Millal tahon, sinna tule!“

„Olgu peale, aga vaata, et sa ei tule minnaki hiljem!“

Karupoeg Puhh küsib Notsult: „Sina tanned loomad paremini, vaata, kas see on rosin, mis mu Eäes on?“ Notsu vaatab ja sõnab ära: „Ei, see küll rosin pole!“ Puhh nõuotab tõsiselt pead: „Nahh, ma ise ka mõtlesin, et kuidas see rosin muile pääski seal!“

„Jaku, ära joo õlut Jaku, keha sa kaited, et tobi nõiavõtt õli puut Jaku, tule ätse seal faktori juures ära!“

Väljavõtteid rutakate tohtrite toimikutest saatis Viive Tallinnast

- Patsient paranes ravist hoopis.
- Teeme patsiendist koopia ja anname talle kaasa.
- Patsient parit Varskast, muud viige ei ole.
- Peres koer, kes elab väljas (kuib tous ainult küüsi lõikamas).
- Perema kõva kasutamine vasakul pool ei ole soovitat.
- Vasak lüü hakkas valutama.
- Tantsides teatab patsient, et parem alg lõks paigest ära.
- Patsient tuleb näitama perema kae keskmisist sõrme.
- Patsient on 4 kuu vanane mees.
- Jalad tekistavad veel natuke käimist. Mõnel ajal ei annasta samal ajal autot juhtida ja aknaid pesta.
- Diagnoos: peberitooline.
- Paasas õnnelusest kergete vigastustega, kuna arst lasi ta pärast kontrolli koju.
- Haige kaib kepi najal sellele tootimata.
- Patsient on 78aastane naine, kes tütraga rääkides näkustas lõualuu.
- Patsient on pausavaevuse pärast ravil oma silmaarsti juures.
- Täna hommikul laks patsient WC sse. Siis tuli tal kummaline tunne, et on seal enne ka käinud.
- Raviks on määratud jala kinnitamine 3 nädaleks naabri varba külge.
- Paasas õnnelusest kergete vigastustega, kuna arst lasi ta pärast kontrolli koju.

Paetisme Paetisme

- ☹ Kantpead petavad iga kandi pealt.
- ☹ Kui klient on kuningas, siis peavad ka hinnad kuninglikud olema.
- ☹ Vanadus on see, kui käid apteegis tihedamini kui noorusajal pidudel.
- ☹ Darwin tegi ahvist inimese.
- ☹ Mida pikem raamatupidaja, seda hõlpsam on laest arve võtta.

Sakakoidja

- ☹ Algaja korstnapühkija ei jaga tööst tuhkagi.
- ☹ On inimesi, kes panevad villast nagu siidi.
- ☹ Sõpradel oli algul kirjavahetus, hiljem sõnavahetus.
- ☹ Kus tegijaid, seal näägutajaid.
- ☹ Pada sõimab katelt, ühed tühjad mõlemad.
- ☹ Kojamehel mõõdus talv päris libedalt.
- ☹ Kosmonaut tegi maani kumarduse.
- ☹ Mida õpid noores eas, unub ikka vanas peas.
- ☹ Kes ei mahu marjamaale, võib sõita seenele.
- ☹ Inimesed valetavad vist selleks, et tõde on valus kuulata.
- ☹ Lind nokib sellepärast nokaga, et nupp tal ei noki.
- ☹ Parem ühe jalaga läänes, kui näpud põhjas.
- ☹ Esikoha võitnud laul oli viimase peal.
- ☹ Kui tahad, et sinu töö vilja kannaks, siis hakka põllumeheks.
- ☹ Ka hambutu inimene võib hambaid näidata.

Armeehuumorit

- ☹ Kui ära eksite, siis kirjutage lumele SOS ja teid leitakse lennukist.
- ☹ Riviõppus – see on nagu ballett.
- ☹ Seal, kus istud, sinna ka istu.
- ☹ Miks kõik paremad pead ravis vasakule vaatavad?
- ☹ Trummar, mängi Eesti Vabariigi hümn!
- ☹ Kui tahad tugev olla, siis jookse. Kui tahad tark olla, jookse.
- ☹ Korrapidaja, miks on karahvinis vesi tühi?
- ☹ Tubli töö eest autasustati mind autahvliga.
- ☹ Rivi väljaõpe pole instituut, siin tuleb peaga mõelda.
- ☹ Kursant, keerake ringi ja vaadake oma selga.
- ☹ Sõjaväes on esimesed kolm kuud rasked, eriti esimene, teine ja kolmas.
- ☹ Elate siin nagu sead karukoopas.
- ☹ Kursant, miks te joonistasite ebakorrapärase ruudu? Kas te olete värvipime?
- ☹ Magamise ajal keera pea kõrvale ja pane suu kinni, muidu kukub krohv suhu.
- ☹ Enne lahingusse minekut lõika küüned ära, muidu ei mahu kirsad jalga.
- ☹ Ärge ajage segamini sarakünlaid ja tankitõrjemiine.
- ☹ Lahingu ajal lülitage mobiiltelefon välja.
- ☹ Kes armees on teeninud, see tsirkuses ei naera.
- ☹ Washington, Pentagon ja teised NATO riigid.
- ☹ Kes pole armees olnud, see ei tea, kui hea on kodus olla.

Miriam Siim (Tartu Kunstigümnaasiumi karikatuurivõistlusel)

Mustkunst ja mustkunstnikud

ABRAKADABRA – sellist nime kandis 29. ja 30. mail Riias toimunud rahvusvaheline mustkunstietendus, kus astusid üles sellised maailmanimega mustkunstnikud nagu Dirk Losander, Roy Davenport, Aaron Crow ning meie lõunanaabrite mustkunstnikepaar Dace ja Enrico Pezzoli. Samuti oli võimalik näha uutset laserooperit.

Mustkunstietenduse korraldajaks oli Dace ja Enrico Pezzoli asutatud mustkunstnike liit A.M.B.E.R.

(Association of Magicians of Baltic Established in Riga). Kes soovib ürituse kohta rohkem lugeda, võib külastada

veebilehekülge <http://spectacularshow.tripod.com/id26.html>

Vihm ja jää

Oli palav suvepäev. Väga palav, et täpne olla. Juba nädal aega ei olnud taevalaotuses sõudnud ühtegi pilve ning maamehed kirtsutasid saagi rikkemist kartes taeva poole vaadates nina.

Seda ninakirtsutust oli Lembit viimasel nädalal juba sadu kordi näinud – koos Keidiga olid nad tulnud maale, et veeta osa suvevaheajast vanaema-vanaisa juures. Lembitule linnast väljas meeldis – lisaks rohkele ruumile, kus sai ringi joosta ja mängida, oli eriti tore see, et mitmed tema klassikaaslased ja sõbrad suvitasid läheduses. Kassandral perel oli näiteks väike maja lähedal asuva järve kaldal, Kardo ja Sibüllegi elasid kiviviske kaugusel.

Räägiti, et ka Ehmundi perekonnal olevat suvila samas külas, kuid kindlalt ei teadnud seda keegi. Ehmund ei julgenud nimelt suvel oma nina toast välja pista – talle oli kunagi räägitud heinanohust ja kuigi ta ei teadnud, mida see endast päris täpselt kujutab, ei tahtnud ta ometi Lörberti-suguseks taitninaaks muutuda.

Lembit aga käis meelsasti väljas mängimas. Viimaste päevade palavusega käis ta muidugi eriti meelsasti ujumas ja just seal ta parasjagu tuligi.

Kui poiss väravast sisse astus, rohisid vanaema ja Keit aias peenraid. Vanaema Eleanore, kes oli näost pruun kui roko-laad, oli Keidile maininud, et kõige paremini päevitab just aiatöid tehes. Seda ei lasknud tüdruk kõrvust mööda ja juba järgmisel hommikul asus ta koos vanaemaga peenarde kallale.

„Kas sa saaksid, palun, toast vett tuua?“ hüüdis vanaema, kui Lembit toa poole lippas.

„Muidugi,“ vastas poiss rõõmsameelselt.

„Too jääd ka!“ hüüdis Keit Lempsile järele, ent poiss oli juba uksest sisse astunud.

Mõne hetke pärast oli Lembit tagasi, hoides ühes käes suurt veekannu ja teises kolme kruusi. Asetanud kannu kivile seisma, ulatas ta kruusid rohijatele.

„Ega sa jääd ei toonud?“ küsis Keit, pühkides otsaesisel tilkuvat higi.

„Ei,“ vastas Lembit, „aga seda saab ju ise teha!“

„Kuidas küll?“ imestas vanaema.

„Noh,“ hakkas poiss selgitusi jagama, „kallad kruusi vett, ootad veidi ja ongi jää valmis.“

Keit hakkas naerma: „Sellise palavusega aurustub sul vesi ära enne, kui jääks muutub!“

„No proovime,“ jättis Lemps õe sarkasmi tähele panemata ja kallast kannust oma kruusi vett. Salapärasel ilmel tegi ta käega tassi kohal mõned ringliigutused ja pöördus siis Keidi poole: „Anna oma kruus.“

Kõhklevalt ulataski tüdruk tassi vennale.

Lembit haaras selle oma kätte ja kallutas oma tassi seal kohal. Kõigi suureks imestuseks kukkusidki poisi kruusist välja jääkuubikud – ja ei tilkagi vett! Rahulolevalt naeratades ulatas Lemps tassi õele tagasi.

Mööda kõndinud nukrailmeline põllumees vangutas vaid pead, mõeldes, et tõesti muutub vesi vist enne jääks, kui vihmana põlde kastma hakkab.

Kuidas Lembit seda tegi?

Kui poiss tuppa jooksis, kuulis ta Keidi palvet jää toomise kohta. See andiski talle mõtte üheks väikeseks trikiks.

Toas olles valmistas ta oma tassi salaja ette. Kruusi põhja surus Lemps tihedalt käsna ning selle peale asetas külmpapist võetud jääkuubikud.

Aeda tagasi jõudes jälgis ta, et ettevalmistatud tass jääks tema kätte ning keegi selle sisu ei näeks. Loomulikult valis ta läbipaistmatu kruusi – muidu oleks kogu saladus kohe päevalvalgele tulnud.

Kui Lembit kruusi vett valas, imes käsn selle endasse. Nüüd jäi üle vaid jää välja kallata – tundus, nagu oleks vesi tõe-poollest võluvael jääkuubikuteks muutunud.

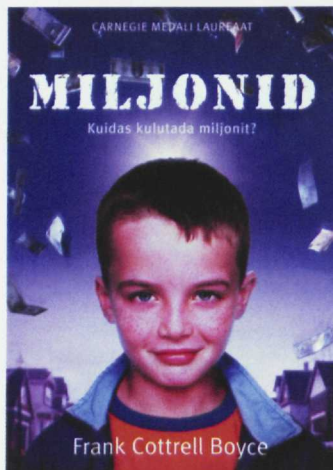

Taevast kukkunud miljonite lugu

Inglise kirjaniku Frank Cottrell Boyce'i raamat „Miljonid“ on pärjalinud mitmeid auhindu ja teinud autorist Carnegie medali laureaadi.

Nüüd on menukas jutustus ilmunud kirjastuse Draakon & Kuu kaudu ka eesti keeles.

Raamat pajatab kahest vennast, kelle ema on surnud ja isa mitte just eriti rikas. Minategelast peavad ta eakaaslased veidrikuks, ja küllap ta seda ongi, sest pole just tavaline, et väike poiss uurib pidevalt pühakute elulugusid ja loodab, et taevas tuleb ta perele appi. Ühel päeval aga püüneb kuskilt – võib-olla tõesti taevas, võib-olla aga ka möödakihutatavalt rongilt – poiste mängumaale tohtu kott rahaga. Sellest hetkest peale on vendade elu täidetud seiklustega – nii lõbusate kui ka ohtikega... Põnevat lugemist on raamatus rohkesti!

1. detsembril oli meil jäänud neliteist päeva raha kulutamiseks.

Samal hommikul avasime eesukse, leidmaks kuus poissi ja kaks tüdrukut oma ratastega ootamas. Nii pea kui Anthony välja vaatas, hakkasid nad kõik karjuma: "Tahad ratast? Anthony, tahad ratast? Anthony? Anthony, võta ratast!"

Anthony vaatas hoolega iga jalgratast. "Ma arvan, et meile tõesti meeldiks, kui keegi meid peale võtaks," ütles ta. "Kaloo ja Tricia."

Kaloo McLoughlinil ja Tricia Springeril olid BMX-id – seda sorti, mille tagumisest teljest turritavad väikesed sadulanupud, millel sa seista saad. Anthony läks Kaloo rattaga ja mina Tricia omaga. Me ristlesime kooli poole, vedades enda järel kõiki teisi rattaid justnagu autorodu. Kõik vaatasid meid. See oli parim asi. Väravates andis Anthony Kaloole ja Tricialle mõlemale kümneka.

Tricial ei paistnud selle üle hea meel olevat. "See oli kilomeeter. Kümnekas on liiga palju. Ma tahtsin ainult nii palju, et saaksin osta särapliiatseid."

Tundus, nagu võiks see olla lihtne. Näiteks võtsime lõuna ajal võileibade asemel Hot Dinnersid ja me ei pidanud järjekorras olema. Peter Ahenacho seisis meie eest ja tõi toidu meile lauda nagu ettekandja. Tracey Edwards läks ning tõi meile söögiriistad ja joogid ning koristas meie järel Andsime neile mõlemale kümme naela. Pärastpoole saime lisaportsjoni pudingit (šokolaadi-marjakook), kümme naela ports. Hakkasime just lõpetama, kui tuli Barry ja istus meie lauda. Tal oli kellraadiote komplekt.

"Neil on 200-meetrine raadius. Uued patareid. Disaineri sildid klapiavad. Mis sa arvad?"

"Kümme naela," ütles Anthony.

"Ei lähe! Sa andsid talle kümme naela kahvli ulatamise eest. Nelikümmend."

"Nelikümmend naela siis."

Nii me olimegi täna juba 100 naela kulutanud.

Mänguväljakul tulid teised inimesed meie juurde asjadega, mis nad kodust olid toonud. Asjad olid: Gameboy, mõned ümmargused prillid, mille abil saab öösel näha, pool tosinat mikromasinat. Me kulutasime 150 naela lihtsalt jalutades turnimisredeli juurest poiste tualetti.

Poiste tualetis oli viienda klassi poiss, keda kutsuti Aamariks. Tal oli suur tumekollane karp, mille esiküljel olid jalgpallurid. Karbi kõik nurgad olid tõmbid. "See on Subbuteo. Te olete kindlasti sellest kuulnud. See on legend."

Ei, me polnud.

"Jalgpallimäng, mees. Klassika, eks ole? Kunagi oli see minu isa oma. Perekonna pärand."

"Nii et see on siis second-handi ese?"

"Mitte second-handi, mees, antiikne. Antiikne. Legend. Ajatu. Vaata. Need on meeskonnad – Arsenal ja Man City."

Ta tõstis kaane. Seal oli tosinat pisikesi mängijaid lamamas ridades, justnagu nad magaksid. Sel olid miniatuursed prožektorid, kiirabi, kohtunikud, piirikohtunikud, mänedžeride loožid, TV-bussid, reklaamiplangud. Kõik. See oli maailm, mida saaksid valitseda. Me pidime selle saama.

"Nelikümmend naela."

"Nelikümmend! Sa teed nalja, mu sõber. Sa annaksid mulle kümme naela, kui ma su pliatsit teritaksin, semu. Ma ootan selle eest sotti."

"Sada naela! Kes nüüd nalja teeb? Ma võiksin saja naela eest päris meeskonna osta. Võiksin osta Crewe Alexandra."

"Osta siis. Sel pole mänedžere." Ta tõmbas taskust külmutuskoti. Selle sees oli kaks pisikest lambanahkses kasukas meest. Ühel neist oli peas pisike müts. Teisel oli krae üleval. Me mõlemad ahmisime õhku. "See ei valmista sulle pettumust, mu sõber."

Ma küsisin: "Kuidas me kogu selle kraami koju toime-tame?"

Anthony ütles: "Sada naela sulle selle eest, aga sina toimetad kohale."

Aamar laksatas oma käe vastu ja ulatas selle Anthonyle. Anthony vaatas kätt ja ulatas poisile paberrätiku.

Pärast kooli ootasid kõik, kel oli jalgratas, meid väravate juures, hüüdes ise: "Tahad küüti? Pakun sulle küüti?"

Me tuhisesime väravatest läbi lastest mööda, sinna, kus ootas suur must sedaan. Anthony oli meile takso tellinud. Ronisime sisse ja lehvitasime hüvastijätuks.

Ütlesin: "See oli suurepärase päev. Kui me samamoodi jätkame, kulutame raha kiiresti."

"Räägi vaikselt," sisistas Anthony. Ta noogutas taksojuhi poole ja sosistas siis: "Me kulutasime natuke eile ja 350 naela täna, seega on meil umbes 229000 jäänud. Kui me kulutame sama palju iga päev, võtab meil rahast lahti saamine 655 päeva."

Aga mida teeksid Sina, kui Sulle äkki miljonid naela kukuksid? Kirjuta ja Joonista melle sellest! Parimatele auhinnaks „Miljonid“! Esialgu ilka raamatuna, mitte rahas...

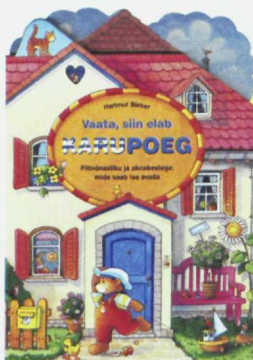
		linn Eestis				"... kuul" Nikolai Nossovi teos
						Punane planeet
						kartlikkus mina inglise keeles
				maapinna- vorm Timm Thaler nõnda		
						puu- viljad, ubinad
		meeter Uus- Meremaa riik Euroopas		maod, siud närimis- kumm	Donald	
pika ninaga puunukk	uhke sabaga lind ...- Mati					
				hiidlaine Austraalia põlisrahva viskerelv	Ärni aar	
	Postimees Uno Naissoo ... õun kõrisõlm		okaspuu pikk sõiduk rööbastel okkaline taim	tema põhjamaine merelind		
		mõla ...mees sõdur Honoré .. Balzac			Valdur ... taime nimega kunstnik	
	aasta kõrge mereväe- ohvitser				lennu- võimetu lind	kauba hoidla
		lõhn "... ja õigus" Tammsaare romaan metall				
	Õnne Ivo Alma	kilogramm Antonio Vivaldi	tonn näiteks	mina		
	Nord malendid reede					
		klass kabi- kuningas	Tom Sawyer	Paula	hobuse- raua- kujuline täht	

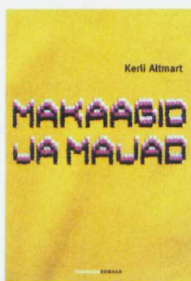
Moekas mõmm

Pisematele õdedele-vendadele teeb kindlasti rõõmu **Hartmut Bieberi** mõnusate piltidega pappraamat **“Vaata, siin elab karupoeg”**. Tegude pole tavalise pildiraamatuga – karupoja-raamatuga saab mängida kas või kooli, sest paksude kaante vahelt leiame piltsõnastiku kõigis tubades asuvate mängu- ja pärisasjade kohta. Kindlasti meeldib pisipõnnidele avada ka luugikesi ja koos karupoisiga pardikest taga otsida. Raamatu andis välja kirjastus **Varrak**.

Makaagid, mitte kaagid

Kirjastuse **Tänapäev** noorsooraamatute võistlusel äramärgitud romaani **“Makaagid ja majad”** autor **Kerli Altmart** kõneleb oma teoses kümnenda klassi poistest, kes viiekesi moodustavad kooli kõige popima bändi nimega Monkey House. Bändipoiste argipäev on niisama tormiline kui esinemiste aeg ning autori humoorikas sõnavara annab sündmustikule huvitavust juurde.

* * *

Olari tuli Vladi gardekast kätte. Tänapäev kasside kisma oli inspireerivalt mõjunud ja hirmus vajadus oli kähku oma uut loomesünnitist esitleda. Ta kartis, et meeles mõlkunud lugu võiks sama äkki kaduda, nagu üks lugu võib ka ilmuda. Piinlik öelda, kuid kõige inspireerivamad hetked tabasid Olarit ikka kas vannitoas või kepsus potil istudes.

Lapsed ja nõiad

Kirjastus **Tänapäev** jätkab lasteraamatuvõistluse võidutööde avaldamist. **Reeli Reinausi** **“Saladuslik päevik”**, mis saavutas 2. koha, pajatab nelja lapse – Kerttu, Liisbeti, Oliveri ja Kaspari – seiklustest, mis said alguse Kerttu põõningult leitud päevikust. Raamat rõõmustab kindlasti neid lapsi, kellele meeldivad nõiajutud.

* * *

“Ma ei kardagi,” kinnitas Oliver. “Pealegi võivad kuradid ikkagi olemas olla, kui juba selline nõiutud plika olemas on. Sest kes ta ära nõidus? Mõni suurem nõid? Aga kurat ja nõiad on sageli omavahel mestis – see on ammu teada.”

“Kust sa seda kõike tead?” imestas Kaspar.

“Tead, meil on kodus terve hulk selliseid raamatuid ja ma olen neid uurinud. Osadel on päris lahedad pildid ka sees. Teised on jälle inglise keeles, sellest ma veel nii hästi aru ei saa.”

© Reeli Reinaus ja Tänapäev

Hea tuju tõi aastaauhinna!

Tänavune Karl Eduard Söödi nimeline lasteluule auhind, mida annab välja Luunja vald, anti luuletajale, kellest seni polnud kuulnudki: TEA Kirjastuses ilmutatud **“Hea tuju kuju”** autor **Sulev Oll** on Maalehe ajakirjanik ning **Reti Saksa** kaunite piltidega luulekogu on ta esikteos. Aga küllap need Luunja lapsed teavad, mis hea on! Igas Olli luuletuses on sees väike uba. Loe ise, kui ei usu!

Sulev Oll

Homse päeva laul

Iga laps on loomult vaba,
igal loomal loodud saba.

Iga päev on väike päike,
iga suur on esmalt väike.

Iga laul on algul heli,
mõni kolm on homme neli.

© Sulev Oll, TEA Kirjastus

Laule ajamasinast

Henno Kåo jutte ja laule tuntakse ja armastatakse. TEA Kirjastus ilmutas hiljuti kirjaniku-kunstniku lese Maie Kåo koostatud luulekogu **“Ajamasin”**, mille värsside juurde tegi **Regina Lukk-Toompere** lõbusad ja värvikad pildid. Ka Henno Kåo ise oli andekas illustraator ja pidas lugu heast huumorist nii pildis kui ka värssis:

* * *

Miks on nii, ei sellest taipa
mitte muhvigi,
lähem parem loomaeda,
vaatan ahvigi.

© Maie Käo ja TEA Kirjastus

Väike Veera — mõisalaps

Kristel Lempu raamat **“Mõisa aias hõisata”**, mille andis välja kirjastus **Koolibri**, jutustab lapsest, kelletaoliste elust meie mail pole kuigi palju kirjutatud. **Pia Parise** mustvalged meisterlikud pildid lisavad lugudele mõnusat minevikuhõngu. Väike Veera on mõisateenija tütar, kes puutub kokku nii mõisaelu kenamate kui ka kurjemate külgedega. Pahaaimamatu kõiigi kuuldes lauldes: “Mõisad põlevad, saksad surevad”, tekitab tüdruk mõisas paksu pahandust.

* * *

“Härra küsib, kes sulle selle laulu õpetas.”

Veera ei vastanud. “See on väga rumal laul, Veera. Kes sulle selle õpetas?” härra võttis laua ääres istet ja kutsus tüdruku enda juurde. Ta tõstis Veera enda põlve peale ja ütles: “See laul ei tohip laulda! Saama aru?”

© Kristel Lempu ja Koolibri

Väikesed soomlannad sekeldavad

Sinika ja Tiina Nopola leiutatud tegelased, Heinakübara ja Viltssu nime kandvad tüdrukud, sekeldavad väsimatult nii suvel kui ka talvel.

Reet Grosbergi tõlkes ja **Karel Korbi** humoorikate illustratsioonidega ilmus TEA kirjastuse kaudu järjekordne Nopolate raamat **“Heinakübar ja Viltssuss jahivad röövleid”**. Lisaks oma perele on tragidel tüdrukutel tegemist ka arheoloogidega, kes otsivad väljakaevamistel vanu aardeid, ja Tormi-nimelise poisiga, kellega koos asutakse detektiivitööd tegema.

* * *

Heinakübar ootas Tormi ukse taga. Lõpuks tuli Tormi välja, juuksed sassis ja vanad laiad püksteräbalad jalgas.

Heinakübar jäi teda vahtima.

“Miks sa hoopis teistsugune välja näed kui enne?” küsis ta.

“Miks sul pole enam kikilipsu ja seitlit?!”

“Mul on kergem tegutseda, kui mind ära ei tunta,” vastas Tormi. “Salapolitseid valib riietuse vastavalt olukorrale.”

© Reet Grosberg ja TEA Kirjastus

Väike vapper linnapeni

Sageli arvatakse, et koerte linnas pidamine on loomade piinamine. Maal, oma aia ja kuudiga penidel on teadagi lahedamad elutingimused, kuid koerad on juba kord sellised inimsõbralikud olevused, et nende jaoks on peamine see, et peremees või perenaine oleks läheduses ja neist hooliks. Leedi-Paukal, kellest on juttu **Leelo Tungla** raamatus **„Mustamäe sussimurdja”**, on elus vedanud: ta elab küll Mustamäel, kuid ta pererahval on oma maja ja väike aed, kus kutsikas koos oma väikese perenaise Kaiaga suuri tegusid teeb. Raamatu, millele joonistas vahvad pildid koerasõbralik **Ülle Meister**, andis välja TEA Kirjastus.

* * *

„Leedi-Pauka on kadunud!” teatas Kaia. „Õhtul, ilutulestiku ajal, läks ta justkui arust ära ja hüppas üle aia.” „Ise sihuke pisike koeranähvits,” lausus isa. „Kes oleks võinud arvata, et ta nii kõrgele suudab karata.”

„Küll ta välja ilmub,” lohutas tädi Luise. „Meie Tipa tegi möödunud uusaastaõöl sama tembu – jooksis hullunult edasi-tagasi ja lõpuks lükkas jõuga aiavärava lahti ja kadus... Mitu päeva otsisime teist taga. Arvasime juba, et ta on kuskil auto alla jäänud, aga lõpuks ilmus välja – ise tokerdanud ja näljane. Ei tea, kui kaugele ta suure hirmuga oli põgenenud!”

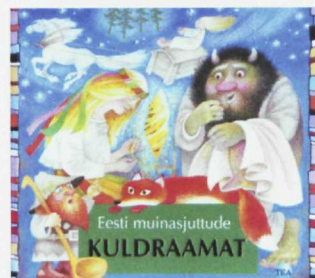
„Eile jätsime Tipa tuppa, kui õue ilutulestikku vaatama tulime,” lausus Oliver. „Tead, Kaia, Tipa oli kõõgis hirmuga kõik lauajalad ära närinud!”

© Leelo Tungal ja TEA Kirjastus

111 kuldset muinaslugu

TEA Kirjastuse käsi on juba mõnda aega kullas: nimelt otsustati lisaks mullu ilmunud „Eesti lasteluule kuldraamatule” välja anda ka „Eesti

muinasjuttude kuldraamat”. Kullakireva koguteose koostaja, kirjandusteadlane Reet Krusten, sidus kimpu tervelt 111 muinasjuttu eri aegadest ja erinevatelt autoritelt alates Matthias Johann Eisenist ja lõpetades Heiki Vilepiga. Eriti põnevaks teeb raamatu see, et igal muinasjutul on oma illustraator, nii et lugeja saab ülevaate ka 2009. aasta parimatest lasteraamatu-illustraatoritest. Kaanepildi tegi **Ülle Meister**, kaanekujunduse idee autor on **Piret Mildeberg**.

Ilusast ja kõlavast emakeelest

Juba teist aastat korraldasid Ristiku Põhikooli õpetajad tasandusklasside õpilastele eesti keele teemalise omaloominguvõistluse. Tänavuse võistluse pealkirjaks oli „Eesti keele ilu ja kõla”. Võidutöödest saad nüüd osa Sinagi, hea lugeja! Kui soovid võistlusest rohkem teada saada, siis vaata võistluse kodulehte, mis asub aadressil <http://emakeel.synthasite.com/>.

Keele ilu ja kõla on see, kui ilusasti ta kõlab ja kui kaunis ta teistele paistab või tundub. Keeled kõlavad kõik ilusasti, aga eesti keel kõlab veel eriti ilusasti.

Eesti keel on selle poolest ilus, et ta kõlab ilusasti ja inimestele meeldib meie emakeel. Eesti keeles on väga palju ilusaid väljendusrikkaid sõnu ja nendega lauseid tehes saame neist veel ilusamad laused, mis on nii ilusa kõlaga.

Meie ei pruugi sellest tegelikult arugi saada, kui ilus on meie emakeel. Aga paljud välismaalased, kes meil siin Eestis on käinud, on öelnud, et eesti keel on üks kõige ilusamaid keeli maailmas. Eesti keel on maailmas ilusamate keelte seas esikümne hulgas. Paljud välismaalased on tahtnud meie emakeelt õppida ja on tulnud selleks siia, Eestisse elama, et keelt selgeks saada ning omale uusi sõpru ja tuttavaid saada.

Mina hoian oma emakeelt nii, et proovin mitte rääkida noorte slängis, nagu nad tänapäeval on harjunud kasutama Internetis ja muidu sõpradega koos olles. Eesti keelt saab hoida nii, et räägid õigesti ega muuda ilusaid sõnu mingiteks lühikesteks sõnadeks, mis ei kõla enam üldse ilusasti. Sellepärast peakski vähem slängi meie emakeeles olema ja rohkem puhast eesti keelt, sest see teebki meie emakeele nii eriliseks. Paljudele see nii meeldib.

Meie ilusa emakeele veel ilusamaks muutmine on siis, kui noored mõistaksid, et ilusam on rääkida ilusat eesti keelt, mitte roppusi. See pole üldse kena ja jätab mõningatele inimestele halva mulje.

Eesti keel on lihtsalt võrratu keel maailmas. Õpetajad tahavad ja proovivad õpilastele ka seda ilusat ja kõlavat keelt õpetada, et õpilased saaksid aru, kui tähtis on meile meie emakeel.

Eesti keelt on ilus rääkida meil ja ka teistel rahvastel, kes Eestis elavad. Me peame seda keelt hoidma, et meil ja meie järgmistel põlvedel oleks keel, mis on ilus ja kõlav.

gal inimesel on oma emakeel ja maailmas on keeli tohutult palju. Keeled kuuluvad eri keelkondadesse ja sarnanevad üksteisega.

Eesti keel kuulub soome-ugri keelkonda, niisamuti nagu näiteks soome ja ungari. Eesti keel omakorda jaguneb mitmeks murdeks, mis teevad selle keele nii eripäraseks. Eesti keelt on samuti nimetatud ka maailmas üheks ilusamaks keeleks, järgnedes itaalia keelele, mida nimetatakse maailma ilusamaks keeleks.

Mis teeb eesti keele nii ilusaks ja kõlavaks? Sellele küsimusele vastamine võib esmapilgul tunduda raske, aga tegelikult on see midagi, mis peitub iga inimese südames, ja see on just emakeel. Meie emakeele kõla ja lihtsus – see on selge nagu sulavesi, mis kevadel taas ellu ärkab.

Eesti keele väljakujunemine on olnud väga aeganõudev protsess, kuid me oleme jõudnud punkti, kus meile võib tunduda, et nii see keel ka jääb. Aga see ei ole kaugelgtki nii, sest inimesed ei oska oma emakeelt üldse nii hästi kui nad arvavad, seega paljud sõnad võetakse muudest keeltest. Palju kirja- ja hääldamisvigu kulub mällu ja õige sõna ununeb sootuks.

Meie oleme samasugused eesti keele hoidjad ja arendajad, kui seda oli Johannes Aavik omal ajal. Meie peame oma keelt hoidma ja säilitama sellisena, nagu see oli, on ja jääb. Mina õpin eesti keele tunnis nii hoolega, kui saan, sest teist õigekirja ja kirjanduse õppimise võimalust mul ei ole. Muidugi me võime ise ka õppida – kuskilt, kus see info ei pruugi olla nii kindel.

Eesti keeles on luule nagu ime, see kõlab nii ilusalt ja sõnad lausa sulavad su kõrvus.

Eesti keeles on nii tohutult palju sõnu, et neid ei saagi kindlalt üle lugeda. Meie keele teevad veel eriliseks 14 käänat, mida on väga palju, võrreldes teiste keeltega.

Merisk

Juuli esimestel päevadel saavad meriskinoorukid tuule tiibadesse.

Veidi üle kuu on möödas päevast, mil nad nokaga muna-koorde praod toksisid ning esimest korda päevalgust nägid. Ning kive. Õige pisikesi ja veidi suuremaid ning taamal ka päris hiiglaslikke.

Just rannakivide vahel iga meriskilaps ellu astubki. Koduseinad on ta ema hoolega pisikestest kivikestest ja rannakarpidest kokku ladunud. Ja ümberringi on ka ikka kivid ja liiv. Tõsi küll, mõni meriskilaps koorus ka põllul või rohusel rannaniidul asunud pesas – tema tutvub kivide maailmaga mõnevõrra hiljem.

Rahvasuus meriharakaks või randharakaks kutsutavad must-valged pika punase noka ning punaste jalgade ja punaste silmadega rannikulinnud, äsja ellu astunud meriskinoorukite vanemad, saabusid talvitusaladelt, milleks olid Lääne-Euroopa mererannad, juba märtsi lõpus või aprilli alguses. Siis nad omale kohe ka sobiva ranna välja valisid. Sest nende elu on ikka mererannikuga seotud, olgu suvel või talvel. Siin on nad üpris lärmakad ja meiesuguste vastu usaldamatud. Ega meriski territooriumil vaikselt liikuda ei õnnestu, kõik saavad su kohalolust teada. Ikka tänu meriharaka “kädistamisele”. Tegelikult tema hüüded küll pärisharaka kädistamisega ei sarnane, need kõlavad hoopis kui “pubiip-pubiip-pubiip” või ka “piik-piik-pik-pik-pik”. Harakaga sarnaneb pigem tema

Eks tänu meriski silmatorkavale välimusele ja lärmakale käitumisele tunnevad teda kõik, kel mere äärde asja olnud.

mustvalge sulestik. Ja ka suurus, kui pika saba puudumisest mööda vaadata.

Eks tänu meriski silmatorkavale välimusele ja lärmakale käitumisele tunnevad teda kõik, kel mere äärde asja olnud. Sisemaal teda naljalt ei kohta ja seetõttu võib ta paljude eestlaste jaoks tundmatu olla. Kindlasti tunneb aga meriski kas või une pealt ära igaüks 48 tuhandest Fääri saarte elanikust. Tõsi küll, *tjalduri* nime all – nii kõlab meriski nimi fääri keeles. Olgugi Fääri saarte tunnusloomaks lammas, on nende rahvuslinnuks oleval meriskil fäärlaste rahvusliku enesemääramise jaoks eriline tähendus. *Tjaldur /merisk/* on nende iseseisvuse sümboliks. Ja seda juba alates aastast 1805, mil fäärlaste rahvuskangelane Nólস্যar Páll (1766-1809) lõi ballaadi, kus ta just meriskit vabaduse sümbolina kujutas ning linnu oma rahva seas ausse tõstis.

Meriskitel on usumatult kõrge eluiga. Rõngastustulemuste abil on näiteks Soomes tuvastatud vanim merisk 23 aasta ja 11 kuu vanune, Saksamaal koguni 43 aastat ja 4 kuud vana! See on ka vanim teadaolev merisk Euroopas, kus neid ühtekokku pesitseb umbes 200 000 paari. Eestis ja Soomes kummaski kuni 4000 paari. Nii et praegu, mil noored meri-

harakad ka juba enam-vähem täiskasvanu mõõdu välja annavad, võib meie randadest leida ühtekokku ligi kolmkümmend tuhat punasenalast kisakõri. Sest poegi on ühel meriskipaaril enamasti kolm. Vaevalt muidugi, et kõigil ka suureks õnnestub kasvada, sest eks ohtusid ühe kasvava linnupoja jaoks varitseb looduses hullumoodi palju. Aga meriskirikkaim periood meie rannikul on juulis kindlasti, sest juba augusti alguses asutakse rännuteele. Põhjapoolsete meriskite läbiränne toimub veel küll septembriski, aga selle aja peale on meie meriskid juba kaugel.

Iseenesest on meriskid maailmas päris laialt levinud, nad pole vaid Euroopa-kesksed linnud. Sarnaseid linde elab ka Austraalias ja Uus-Meremaal, Aasias ja Aafrikas. Kusjuures Lõuna-Venemaal ja Kesk-Aasias pesitsevad nad ka sisemaal, mida peetakse mälestuseks sealsest kunagisest Tethyse merest.

Kui juhtume meriskeid reisil viibides kohtama nende talvituslaladel, on neil meile väike edev üllatus varuks – valge võõt kaelahteks. Märtsis-aprillis naastes nad seda enam ei kannu. Aga kaunid ja nauditavad rannikulinnud on nad igal juhul!

Lapsed, hoidke vanu raamatuid!

Tihti võib kusagil, näiteks maal vanaema-vanaisa juures, kohata vanu, juba kulunud välimusega raamatuid. Need raamatud ei ole ilusad, vähemalt selles mõttes nagu oleme harjunud ilusaks pidama tänapäeva värvilisi, ligitõmbavate klantskaantega ja ohtrate värviliste illustatsioonidega laste- või ka täiskasvanute raamatuid. Vanad raamatud on väliselt tagasihoidlikud, sageli hallide ja pruunikate lihtsate kaantega, üksnes väga harva ka üksikute must-valgete piltidega. Vanad raamatud on teinekord trükitud krobelsele, ebaühtlasele paberile. Kuid see ei tähenda sugugi, et nad vähem väärtuslikud oleksid. Pigem isegi vastupidi. Väga paljud vanad raamatud on praeguseks ajaks muutunud haruldasteks, mõned nende seast isegi üliharuldasteks. Mõnest raamatust ongi säilinud vaid 2-5, teisest aga ainult üks eksemplar. **Eksemplariks** nimetatakse üht konkreetset trükitud raamatut, mis kõik üheskoos moodustavad **tiraazi**. Säärasteid raamatuid, mida on säilinud vaid paar või koguni üksainus eksemplar, nimetatakse **rariteetideks**. Nad on väga haruldased.

Kuid kõik, mis on haruldane, on paratamatult ka kallis ja paelub inimesi. Hind polegi seejuures kõige olulisem. On ju eriline tunne teada, et mõni raamat on muutunud sedavõrd haruldaseks, et selle ainuke teadaolev eksemplar on sinul ja ei kellelgi teisel. Sellist raamatut ei müüks ju mitte kellelegi mitte mingisuguse hinna eest! Mõned inimesed koguvadki just selliseid raamatuid. Neid nimetatakse **bibliofiilideks**. Väga paljud haruldased raamatud ongi säilinud meie päevadeni just tänu bibliofiilidele, kes on sellega on teinud **raamatuajaloo** suure teene. Mõned bibliofiilid on ka ise raamatuajaloo uurijad või on siis osanud oma harrastusest huvitavalt ja samas ka teadusliku täpsusega kirjutada. Teinekord tellivad bibliofiilid kunstnikelt spetsiaalselt väga väikese trükiarvuga, kunstiliselt kõrgel tasemel kujundatud raamatuid, mida **bibliofiilseteks väljaanneteks** nimetatakse. Teinekord nimeta-

On ju eriline tunne teada, et mõni raamat on muutunud sedavõrd haruldaseks, et selle ainuke teadaolev eksemplar on sinul ja ei kellelgi teisel.

take bibliofiilseteks ka kõiki haruldasi raamatuid, mis bibliofiilide erilise tähelepanu pälvida võivad. Kuid oluline on ka see, et me ei unustaks raamatute sisulist poolt. Vanad raamatud kannavad meieni ammuste aegade inimeste mõtteid ja tundeid, seda vaimset maailma, milles nemad omal ajal elasid. Vahel on säärasele asjadele vägagi kosutav tähelepanu pöörata. Eriti meie tõtliselt kaasaajal.

Noores eas unistasin loodusteadlase ametist. Mõtlesin, et hakkam mõnd Eestimaa väheuuritud loomarühma uurima. Tore oleks ju avastada mõni Eestis varem mitte kohatud vesikirbu-, väheharjasussi või näiteks amööbiliiki. Päris võimatu ei tohiks seejuures olla ka mõne teadusele päris uue liigi

avastamise võimalus. Praeguseks on minust saanud natuke bibliofiil. Ütlen natuke, sest tõeliste bibliofiilide sarnaseks ei söanda ma end pidada. Olen pigem **raamatuloolane**. Kuid juba praegu olen ma suutnud avastada mitmeid Eestis seni mitte teada olnud ja võib-olla vaid ühes eksemplaris säilinud raamatuid. Rohkem kui raamatuid on välja ilmunud üliharuldasi nn. **pisitrükiseid** – ehk nelja-, kahe- või ka üheleheküljelisi trükitud väljaandeid. Tunne midagi üliharuldast – võib-olla ainult ühes eksemplaris säilinut – avastada on tegelikult vägagi võimas, kuigi tänu bibliofiilidele ja nende poolt korraldatud **vanaraamatuoksjonitele** ehk vanade raamatute müümisele enampakkumise teel avastatakse igal aastal kümneid uusi raamatuid. Aga mida aeg edasi, seda vähem!

Võib-olla suutis see tagasihoidlik kirjutük tekitada Sinus natukenegi huvi vanade raamatute ja bibliofiilide vastu. Kui tahaksid midagi küsida, siis võid kirjutada mulle aadressil **bibliofiilideklubi@hotmail.ee**. Vastan meelsasti kõigile küsimustele. Raamatumaailm on suur ja lai. Avastamist on seal tõesti palju. Seepärast, lapsed, hoidkem vanu raamatuid!

Töö, mis loeb!

Sel suvel tähistab oma esimest juubelit kriitik **Krista Kumberg** – kirjandusteadlane, kes on nägu- ja sisupidi tuttav tohutu hulga lasteraamatutega. Õnneks pole Krista kade – ta jagab oma teadmisi ajakirjanduses paljude laste ja täiskasvanutega nii heldelt, et on selle eest pälvinud uhke Muhvi auhinna. Lisaks lasteraamatute uurimisele on ta neid ka ise kirjutanud, samuti osalenud õpikute koostamisel ja koolinäidendite loomisel.

Triibu-Liine uudistas: mismoodi võiks saada sellise toredate töötasa peale, kus eluaeg võid muudkui raamatuid lugeda? Mida peaks tegema laps, kes tahaks saada (laste)kirjanduse uurijaks?

Krista Kumberg vastas nii:

Arvan, et need lapsed, kes meelsasti ja palju loevad, on tubli sammu selle eesmärgi suunas juba ära astunud. Niisiis jääb vaid üle edasi lugeda ja siis lugeda ka raamatuid lugemise ja kirjutamise kohta. Ja püüda oma mõtteid sõnadesse panna, nii suuliselt kui kirjalikult. Pisitasa tekib muster ja osaliseks olemise tunne.

Aga missugused olid Sinu lemmikraamatud väikesest peast?

Mul oli palju lemmikraamatuid ja oma kiindumuse märgiks lugesin neid ikka ja jälle üle. Meeldisid sellised raamatud, kus oli seiklusi ja sai nalja. Ehk siis Astrid Lindgreni raamatud. Eriti lemmikud olid „Hulkur Rasmus“, „Rasmus, Pontus ja Lontu“ ja „Meisterdetektiiv Blomkvist“. Hea meelega lugesin ikka ja jälle „Sipelgad ei alistu“ (Sekora), „Cipollino seiklusi“ (G. Rodari) ja „Kuldvõtmekest“ (A. Tolstoi). Sari „Seiklusjutte maalt ja merelt“ sai tervikuna läbi loetud. Südame külge jäid sellest sarjast „Kolm musketäri“ (A. Dumas) ja „Pärija Kalkuttast“ (Vassilevs-

ki/Stilmark). No ja muidugi vana hea „Kevade“! See raamat oli paiguti peas. Väga meeldisid muinasjutud, eriti August Jakobsoni poolt töödeldud muistendid. Hindasin kõrgelt eesti muinasjuttude kogumikke „Marjakobar“ ja „Üle õue õunapu“ ja muidugi Eiseni muistendikogumikku „Esiivanemate varandus“. Kui sel ajal oleks olnud Harry Potterist pajatavad raamatud juba olemas, oleksid need raudselt mu lemmikud olnud.

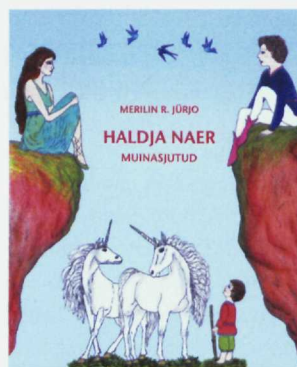

Kas Sul on ka praegu lemmikraamatuid?

Ka praegu on mul palju lemmikraamatuid, aga ajanappuse tõttu neid enam korduvalt üle ei loe. Või olgu, mõnd ikka loen ka. Loen pigem kindlate autorite raamatuid ja ootan muudkui lisa. Seikluste ja nalja vastu pole mul ka praegu midagi. Aga midagi peab neis raamatutes veel olema. See miski peaks aitama mul maailma ja inimesi paremini mõista, mind ennast ka sealhulgas. Hindan hästi kirja pandud lugu, kusjuures lugu ise võib ju ka lihtsake olla. Oluline on, kui hästi see on jutustatud.

Pendeldan laste ja suurte kirjanduse vahel. Amet kohustab ja süda sunnib. Kas T. Parvela „Kiigelaud“ peaks tolligi alla jääma mõnele täiskasvanutele adresseeritud keerulisele psühholoogilisele romaanile? Teps mitte!

Loen meeeldi *fantasy*’d. Ootan praegu G. Martini „Jää ja tule laulu“ järgmisi osi ja rõõmustan, kui T. Pratchetti Kettamaailma lugudest midagi uut ilmub. Ka kriminaalromaane loen hea meelega, aga mitte igasuguseid. Eesti kirjanikest loen esimeses järjekorras Andrus Kivirähki raamatuid, olgu need lastele, näidendid või romaanid.

Merilin ja ta haldjad

Meie pikaajalised lugejad mäletavad kindlasti põnevat kriminulli „Musta mantliga mees“ – Eduard Vilde muuseumi korraldatud võistlusel auhinnatud tööd, mille autor oli Viljandi Paalalinn

Gümnaasiumi õpilane **Merilin Jürjo**. Merilin on 15aastane koolitüdruk, kes jõuab õppimise kõrval nii lugeda, kirjutada, sportida kui ka Ugala teatri lastestuudios näidelda. Võib-olla on tal abilisteks haldjad?

Kirjutamist alustas noor autor juba kaheksa aastasel ning ilmselt kodunes ta kiiresti ka muinasjutumaailmas: ka Sten Roosi muinasjutuvõistlusel on Merilini lood silma torganud. Kirjastuse **Pegasus** vahendusel ilmus hiljuti Merilini esimene raamat „**Haldja naer**“ – tosinast muinasjutust koosnev kogumik, mida esitleti 9. juunil noore autori kodulinnas Viljandis. Raamatu eessõnast saame teada, et kõige enam on Merilini aidanud ja toetanud ta ema, kellele kogumik on pühendatudki. Aga eks emad ole tihti niisama võimsad kui haldjad! Laili Jürjo on muuhulgas ka muinasjuturaamatu illustreerija. Muinaslood ise sobivad lugemiseks ka suurematele.

Pildi tegi Kirke

Leelo Tungal

Kingitused

(Katkend raamatust „Naljatilgad lähevad laulupeole“)

Meil on kodus mitu uhket rahvariideraamatut, üks ilusam kui teine. Neid on tore uurida üksipäinigi, kuid koos Krituga on rahvariideid vaadata veelgi vahvam. Kahekesi saab mängida mitut raamatumängu – näiteks ennustamist või kallite kingituste tegemist.

Ennustamine käib lihtsalt: ütled: „Niisugune on minu pere kümne aasta pärast!“ ja paned siis näpu huupi raamatu vahele. Mõnikord kannab minu pere toredaid Tori kandi rahvariideid – pereisal on naljakas punasekirju tutiga suusamüts peas ja arstikitli moodi valge kuub seljas, ja perenaisel – ju siis minul – on punapõselised õunad tikitud põlle sees. Mõnikord satub sõrm kahe priske punatanulise naise peale, kelle suured ja laiad seelikud on nii ilusad, et riputa või maali asemel seinale. Mõnikord pole aga pildil üldse inimesi, vaid preesid, tanud, vööd või põlleriided. Neidki on huvitav uurida, sest kingitustemängus on vaja asju vaadata ja valida.

Näiteks kinkis Kritu mulle mängult kireva lillede ja litritega riideriba, aga mina valisin tema jaoks välja uhke nõpside ja rahadega kaelakee. Kahjuks pole selle kee pilt küll värviline

ja on üsna kindel, et ega ema lubaks raamatupilte üle värvida ka. Mis seal ikka, valisin siis Kritule kinkimiseks veel punase mustriga naistesuka äärekirja ja ütlesin televiisorinaise häält tehes lahkesti: „Sest sa oled seda väärt!“

Selle peale läks Kritu süda nii heldeks, et ta kinkis mulle sinipunase-tribulise Torma seelikuriide, öeldes: „See peaks sinu silmavärviga sobima!“

„Kas mul on siis triibulised silmad?“ imestasin mina.

Kritu mõtles veidi ja lausus: „Seda just mitte, aga kui sa oled heas tujus, siis on su silmad sinised – punaseks lähevad nad sul ainult siis, kui jonnid.“

„Siis ma ei tahagi seda Torma seelikut, võid selle endale pähe panna!“ sain ma Kritu peale pahaseks. „Kingi mulle parem, näe, see ilus lilleline asi!“

„Kingitud hobuse suhu ei vaadata!“ ajas öde nina püsti, kuid luges siiski mu soovitud kingituse alla kirjutatud jutu ette: „Tanu äär. Lillkirjaline siidtikand ja litrid. No olgu, säh, palun võta! Ma tahaks näha, milline sa tanuga välja näed! Nagu konn kobrulehe all!“

Ma ei teinud Kritu pahurast hääletoonist välja ja kinkisin talle lepituseks setu sõle – selle äratundmiseks polnud mul Kritu nobedat lugemisoskust vaja, sest setu sõlge ei aja ükski laps mingi muu ehteasjaga segi. Vanaema ütles, et setu sõled kaaluvad pool kilo ja maksavad terve varanduse, sest neid tehakse puhtast

hõbedast. Mul pole midagi selle vastu, kui Kritu rikkaks saaks!

„Oo-oo!“ rõõmustas Kritu. „Setu sõlge ma tahan küll! Seda saab pärast pidu ju pudrukausina kasutada!“

„Ei saa – vaata, keskel on auk, seal vajub puder läbi!“

„Aga kui keeta hästi paks herkulopuder, siis ei vaju!“ vaidles Kritu vastu. „No nii paks, et lusikas ka ei lähe sisse!“

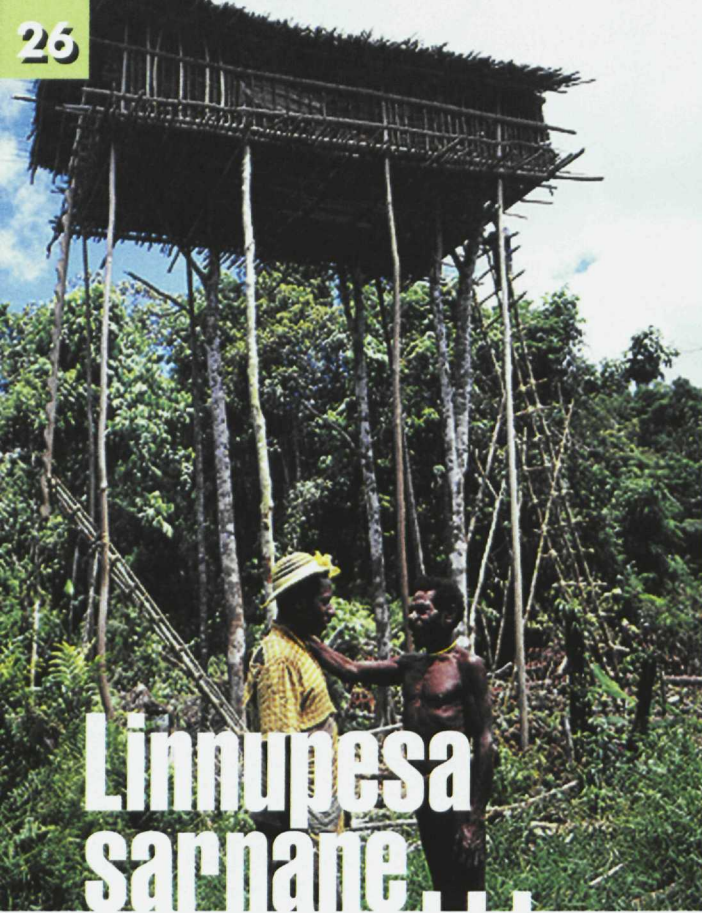
„Siis vist ei vaju jah,“ pidin tunnistama. „Aga kes see niisugust putru süüa saab, kuhu lusikas sisse ei lähe?“

Kritu kortsutas kulmu ja teatas: „Ega ei peagi sööma – setu sõlgesid tehakse ilu pärast, mitte söömiseks!“

Muidugi – Kritu sõna pidi alati peale jääma! Aga kinkimise tuju oli vaidluse peale meil mõlemal üle läinud.

Kas Sina, hea lugeja, oled laulupeol käinud? Kirjuta ja joonista meile oma laulupeomuljetest ja saada oma mõtted toimetusse enne 10. augustit! Parimad tööd avaldame ja nende autoritele on auhinnaks Menükirjastuse raamat „Naljatilgad lähevad laulupeole“.

Linnupesa sarnane...

Laulusalmis nimetame meie, eestlasedki, oma kodumajakesi linnupesa sarnaseks. Ei oska arvata, mis laule laulab küll Uus-Gineas elav Korowai hõim, kuid tegelikult oleks just neil sobilik oma kodumaju linnupesadeks nimetada. Enamjagu Korowai hõimu maju on ehitatud puude otsa 10 meetri kõrgusele, ohtlikes paikades aga asuvad need koguni 40 meetri kõrgusel. Paaril viimasel aastakümnel on mitmed hõimu liikmed hollandlastest misjonäride soovitusel kolinud džunglipuude otsast asulatesse, kuid leidub neidki, kes peavad puu otsast allakolimist veidraks tembuks.

Siiri Laidla

Kohtumine varblasega

Eile pargis vastu tuli mulle päris pisisuli. Haprake ja üsna nett, aga nõnda ülbe, et...

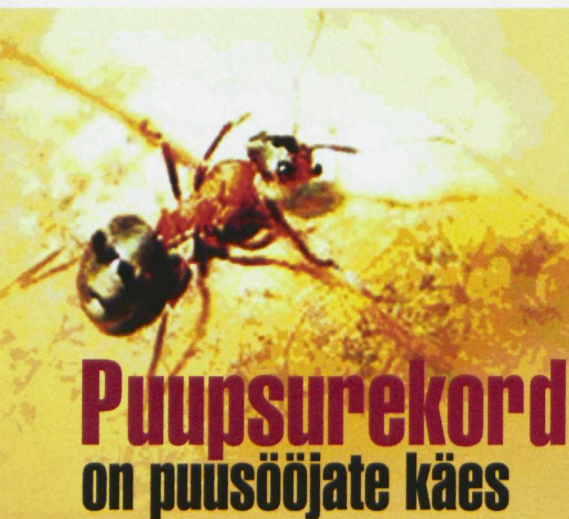
Sõbra saia varastas, ise kelmilt parastas. Hüples, kargles, rajult rökkis, mullast ivakesi nokkis.

Mulle julgelt otsa vahtis, midagi vist öelda tahtis. Äkki miskit kuulsingi, kõlas see vist umbes nii:

“Mina olen varblane, mitte tsibihärlane, minu händ ei värise, rind ei hirmust kärise. Ära silmi pungita! Ilma minu vungita lendu tõusta sa ei saa! Hakka parem astuma!”

Astusingi edasi, aga lugu sedasi lõppeda ei tahtnud veel. Järsku samal pargiteel vana vares uljalt maandus. Värvukene kohe taandus.

Nüüd ta põõsas vidistab, lauluviisi kidistab.

Puupsurekord on puusööjate käes

Teadlaste jaoks pole teadagi piinlikke küsimusi olemas: neid huvitab iga nähtuse teaduslik põhjendus. Londoni teaduskirjanik ja muuseumitöötaja Glenn Murphy on koostanud mitmeid edetabeleid, mis ühest küljest ajavad naerma, teisest küljest aga kukalt kratsima. Mis seal ikka, kes saab kuklakraatsijal naermist keelata!

Edetabelisse on teadusemees seadnud isegi puupsutegijad! Mis seal salata – puupsud ehk gaasid tekivad kõigil elusolenditel, kellel on au omada soolestikku. Täiesti puupsuvaba elu elavad vaid käsnloomad, meduusid ja mõned ussikesed – need, kellel puudub soolestik. Gaasid ei teki niisama ajaviiteks, vaid toidu seedimise käigus. Mõned loomad (muuhulgas ka

inimesed) vajavad toidu seedimiseks erilisi baktereid, kes elavad soolestikus tõsist ja töökat bakterielu. Taimetoitlastest loomad – näiteks jäneseid – ei suudaks selliste bakteriteta üldse eladagi!

Kõige rohkem soolebaktereid vajavad aga termiidid, kes veedavad oma elupäevad puisel dieedil. Termiitide puupsud toodavad rohkem metaani kui kogu maailma autod, lennukid ja vabrikud ühtekokku! Sestap ongi puupsutamise maailmarekord nende käes. Ülejäänud gaasimeistrite reastamisel oli teadusemehe mõõdupuuks puupsuvaroomi vängus. Ja siin see puupsu-meistrite tippkümme on:

1. Termiidid
2. Kaamelid
3. Sebrad
4. Lambad
5. Lehmad
6. Elevantid
7. Koerad (labradorid ja retriiverid)
8. Inimesed (taimetoitlased)
9. Inimesed (kõigesööjad)
10. Liivahiired

Olgu rekordite tabeliga lood nagu on, sellegipoolest teab enamjagu kaheksanda-üheksanda koha omanikest, et rekordeid ei sobi sooritada trompetihäälse elevanti kombel karja hulgas, vaid ikka vaikselt ja uhkes üksinduses.

**EESTI
KEELES!**

JÄÄAEG 3

ALATES 1. JUULIST

**VAATA KA
3D-SEIKLUST!**

FORUM CINEMAS

www.forumcinemas.ee/iceage

ICE AGE 3: THE DAWN OF THE DINOSAURS © 2009 20TH CENTURY FOX FILM CORPORATION. ALL RIGHTS RESERVED.

Madama

Foto: Bulls Press

**ANU LEMBIT MARKO EVELIN KÄRT KRISTJAN PRIIT
LAMP ULFAK MATVERE PANG KROSS ÜKSKÜLA JA VÖIGEMAST**

Riina Klaanberg Koongast:

Kindlasti teen ma suvel palju sporti. Sõidan jalgrattaga, mängin palli ja olen oma parimate sõpradega. Aitan ema ja isa ning tegelen oma kassidega. Üritan käia palju ujumas ja päevitan. Loodan, et mul tuleb ilus suvi. Ja muidugi ootan ma väga ka oma sünnipäeva. Soovin kõigile ilusat ja sooja suve!

Maria Kristin Kušner Tallinnast:

Suvi tuleb tore! Minu puhkus on Bulgaarias.

Mann Rask Tartumaalt:

Sünnipäevaks sain kingituseks Hea Lapse tellimuse. Hurra! Ja tõukeratta sain ka. Meie pere plaanib ka sel aastal Saaremaale sõita. Oleme seal käinud igal aastal, see on nii tore! Vahva on linnuses käia, eriti põnev on ööekskursioon. Sõrve sääres on mõnus auguga kive korjata ja soove soovida. Kõige parem on rannas liivalosse ehitada ja ujuda. Ma ootan seda reisi väga!

Aneite Tappan Laeva Põhikoolis

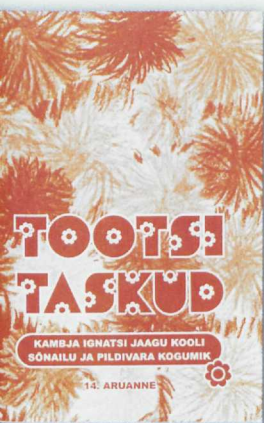

Suvevaheajaks on Väike-Maarja Gümnaasiumi 2.b klassi õpilastel ja õpetajal järgmised plaanid/soovid:

Rulluisutamist katsetasid Väike-Maarja lapsed ühiselt juba 2. juunil

- Meres ujumas käia
- Äntus elavat hüljest vaatamas käia
- Vanaemal ja vanaisal külas käia
- Elistvere loomapargis ja Tallinna loomaaias käia
- Rulluisutamas käia ja rattaga sõita
- Miku juures tahaks batuudil hüppamas käia
- Koos issiga tahaks traktoriga sõita
- Madis läheb kümneks päevaks judo-laagrisse
- Koos perega liha grillida
- Puude otsas ronida
- Keneli läheb koos perega Peipsi äärde, sest seal on soe ja mõnus vesi

Tootsi testament

Joosep Toots pole küll Kambja Ignatsi Jaagu Koolis käinud, kuid oma taskud pärandas ta küll lahkesti kambjalastele! Uus almanahh “**Tootsi Taskud**” on arvult neljateistkümnes, ning koostaja-ameti võttis taas enda peale õpetaja **Toivo Ärtis**. Koolidirektor Enn Liba meenutab oma eessõnas emakeeleõpetaja Tiina Tiidebergi lauset: “Almanahhid on nagu lapsed.” Neljateistkümnenadal lapsel on varaks nii vallatusi kui tõsiseid mõtisklusi, nii õpilaste, lapsevanemate kui ka õpetajate meenutusi. Rohkesti on juttu ka ametitest, mida Kambja lapsed kavatsevad tulevikus enda peale võtta. Siin on mõned nopped õpilaste mõtetest.

■ Marek Kübe (5. klass):

Ma tahan saada suurena korvpalluriks. Palliplatsil soovin olla kaitses, sest selleks on hea, kui sa oled pikk. Ma tahan kuuluda Tartu Rocki meeskonda. Minu sugulased on Rocki fännid, kuid keegi neist ei mängi korvpalli. Teine lemmikvaldkond, kus ma tahaks töötada, on arheoloogia. See on põnev ala, sest arheoloogid leiavad vanu asju ja aardeid, kaevavad mullast välja relvi, laevu, paate ja luukeresid.

■ Mari-Liis Kilk (4. klass):

Mina tahaksin saada koduperenaiseks – siis ma võin ükskõik kui kaua magada, aga tööle peab jõudma kindlaks kellajaaks. Kodus ei vallandata mind, kui ma töödega hilinen. Paljud mu suuremad sõbrad on juba koduperenaised ja see tundub nii lahe – ei pea koolis käima ja nii palju mõtlema. Kodus on kõige parem – saab rohkem magada ega pea väga vara tõusma. Kõige huvitavam oleks kodus olla, kui oleks kaks või enam last, keda kasvatada.

■ Madli Lehiste (5. klass):

Hea töö on see, mis inimesele meeldib. Töökaaslasteks peaksid olema abivalmid ja heasüdamlikud inimesed, teiste peale ei tohiks valetada. Töö peaks olema inimesele jõukohane. Mõnedes ametites on ohud ja riskid. Näiteks sõjaväelastel, kes lraagis teenivad, on suured ohud. Mina tahaksin saada lauljaks, sest see meeldib mulle. Tahaksin ka loomi päästa seal, kus nad tormide ja tornaadode tõttu hätta jäävad. Elaksin muidu Eestis, aga käiksin mujal loomi päästmas. Mu ema on õppinud muusikat ja tegutseb õpetajana. Tema tööst saavad inimesed kasu – õpilased lähevad targemaks. Isa on traktorist – ta on õppinud tehnikat.

■ Alvar Urm (9. klass):

Hea töö on selline, kus ma ei peaks midagi tegema, kuid saaksin palju raha. Tulevikus hakkam midagi müüma – siis ei pea ju suurt midagi tegema, ainult leidma ostjaid ja nendega viisakalt suhtlema.

Naised ostavad palju rõivaid. Olen mõelnud, et hakkam siis naistele riidekaupa pakkuma – naistega oskan ma hästi suhelda ja naissoost sõpru on mul rohkem kui meessoost. Minu meelest on see kõige parem ja lihtsam viis raha teenida. On ainult üks küsimus: kust ma neid riideid hakkam saama? Arvatavasti tuleb neid kuskilt kokku osta ja selleks pean ma omama mingitki raha. Järelikult pean ma enne seda tegema mingit tööd, et raha teenida. Arvestades, et naised on maailmas rohkem kui mehed, on väga hea amet müüa neile riideid.

■ Elari Kõlvik (6. klass):

Mina tahan saada suurena kokaks. Kuna minu ema on kokk, siis ma arvan, et see töö ei ole mulle raske. Ma oskan isegi hästi kiiresti hakkida – nagu paljud meisterkokad. Ma olen toitumise suhtes diskreetne hindaja. Mulle meeldib teha lasanjet, mis on ka minu lemmiktoit. Ma ei kujuta ette oma elu ilma kokahariduseta, tahan õppida Tartu kutsehariduskeskuses. Ma tahan saada peakokaks ja soovin endale suurt firmat, kus saab töötada ka minu ema. Ma loodan, et saan tulevikus endale lapsed, kellele meeldib ka süüa teha. Kunagi tahtsin saada loomaarstiks. Kuna ma ei talu verd, siis ma selleks ei saa, minu osaks jääb ikka kokaamet.

■ Kaspar Maata (9. klass):

Maailmas ei olegi olemas ühtegi head tööd – sellist, kus saaks korralikult raha ja võiks olla tööl normaalajaga. Hea töö oleks siis, kui sul oleks palju vaba aega ja saaksid ise otsustada, kunas tööle minna. Mina tahaks saada programmeerijaks, et siis teha igasuguseid huvitavaid programme. Seda ametit peab ka üks mu sugulane, kes kirub, et tal on vastikud tellimused. Samas on hea, et ta saab igasuguseid hüvesid selle töö eest. Kui programmeerijat kui ametit ei oleks, siis praeguses maailmas ei saaks hakkama mitte keegi.

■ Mario Siilbek (6. klass):

Mulle meeldiks selline töökoht, kus on head kaastöötajad ja hea tööandja. Oleks hea, kui seal antaks töötajale auto, millega too saab sõita ja töökoha arvelt bensiini tankida. Mulle meeldiks hea palgaga töökoht.

Imre Vahtramäe 7.a Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist

Tere, Hea Laps!
Saadan Teile Hiina kalendri
aastanumbrid, et saaksite
vaadata, mis looma aastal Te
sündinud olete. Selle järgi saate
teada, missugused Te olete.
Tabel on siin!

Kätlin Tallinnast

Rott	1948	1960	1972	1984	1996	2008
Härg	1949	1961	1973	1985	1997	2009
Tiiger	1950	1962	1974	1986	1998	2010
Jänes	1951	1963	1975	1987	1999	2011
Draakon	1952	1964	1976	1988	2000	2012
Madu	1953	1965	1977	1989	2001	2013
Hobune	1954	1966	1978	1990	2002	2014
Lammas/kits	1955	1967	1979	1991	2003	2015
Ahv	1956	1968	1980	1992	2004	2016
Kukk	1957	1969	1981	1993	2005	2017
Koer	1958	1970	1982	1994	2006	2018
Siga	1947	1959	1971	1983	1995	2007

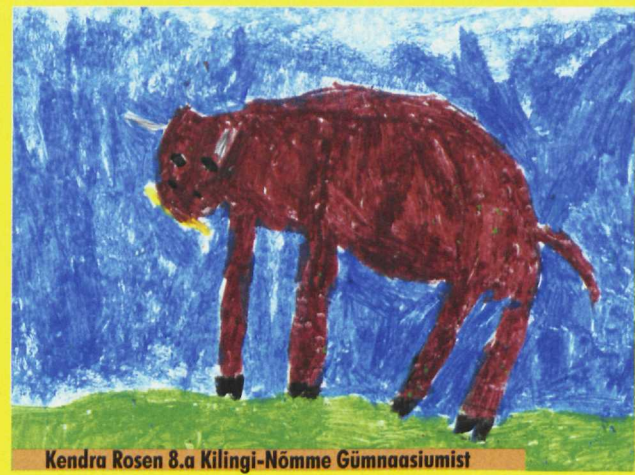
Ell Tee Härja aasta

Härg seisab aasal. Pea on nukralt maas tal –
härg nimelt sündinud on kitse aastal,
kuid siiani tal pole olnud edu –
ei mingit pidu, ainult koormavedu...
Härg ise peab end võluvaks ja loovaks,
miks teised peavad teda siis veoloomaks?
Ei usu horoskoopi enam mitte raas ta –
on härjal iga aasta härja aasta!

Hiinlased ütlevad, et inimese sünniaastat valitsev loom
mõjutab tema iseloomu.
Siin on kirjas mõned omadused, mis nende loomade
aastatega seostuvad:

- Roti aasta** – loov, võluv ja aus
- Härja aasta** – osavate käte ja juhiomadustega inimene
- Tiigri aasta** – hoolitsev, tundlik ja kartmatu
- Jänese aasta** – romantiline, andekas, edukas
- Draakoni aasta** – intelligentne, energiline ja andekas
- Mao aasta** – kena välimusega, võluv ja kergesti rikastuv
- Hobuse aasta** – hingeline, sõltumatu, elurõõmus ja osav
- Kitse (lamba) aasta** – võluv, loov ja kergelt edu saavutav
- Ahvi aasta** – meeldiv, hea huumorimeelega ja kütkestav isiksus
- Kuke aasta** – aus, töökas, andekas, siiras, iseseisev ja järjekindel
- Koera aasta** – lojaalne, usaldusväärne ja korralik
- Sea aasta** – rõõmsameelne, kannatlik, mõistev, aus ja kaastundlik

NB! Kui midagi läheb nässu, siis mina selle eest ei vastuta, sest andmed sain oma vanemalt õelt.

Kendra Rosen 8.a Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist

TRIBU-LIINE VASTUS:
Kallis Katrin, kahjuks ei kirjutanud Sa, kes Sa ise oled – Rott või Madu, Koer või Siga. Aga mina kui koera-aastal (1994) sündinu olen nii usaldusväärne ja korralik, et liputan

Sulle rõõmsalt saba ja lasen teistelgi lugejatel oma häid iseloomujooni imetleda. Igal loomal oma iseloom – ei saa seal midagi nässu minna!

ÖÖVIIL

Eestis on palju imelisi taimi, mida kutsutakse orhideedeks. Et neid kaitsta saaksime, peaksime neid ka tundma.

Nähka lippas ühel õhtueelsel mõnusalt sooja tunnil metsas ringi ning tema ninna tungis imeline lõhn.

„Oo, kui imeline! Mis see küll pimeduse saabudes nii kenasti lõhnab? hüüatas Nähka ja seisatas kauni valgete õitega taime ees. Ta kummardus lille kohale ja hõiskas võidurõõmsalt: „Sina oledki see lõhnav kaunitar!“

Kuna aga hakkas pimenema, noppis Nähka paar lilleõit kaasa ja lippas kodu poole. Seal asetas ta õied vanaema Juuli kummuti peale ja kogu tare sai lõhna täis.

Vanaisa August tundis aga lõhna ära ja küsis: „Kes on looduskaitsealuseid ööviileid korjamas käinud?“ Tekkis vaikus.

Argselt tõstis Nähka pilgu üles ja tunnistas üles, et tema see oli.

„Mis see looduskaitsealune tähendab?“ küsis ta.

„Vaata, Nähka, see taim on tarkade raamatute järgi kaheleheline käoheel, aga rahvasuus tuntud ööviili nime all. Ta on haruldane taim ning sellepärast teda kaitsetaksegi, et inimesed teda ära ei korjaks ja et needki, kes pärast meid elavad, saaksid ka tema lõhna nautida ja ilu imetleda. Peale inimese ohustavad ööviilid tõsiselt ka metssead, kes tuhnivad üles tema mugulaid.“

„Kas ööviil on väga haruldane, sama haruldane nagu mina?“ pinnis Nähka edasi.

„Sina, jah, oled meil suur haruldus, aga Ööviil on meil üks tavalisemaid orhideesid ja teda tuntakse hästi ning tal on ligi sada rahvapärast nime: ööneitsi, öö-

kuninganna, ööroos, lõhnalill ... Ööviilid leidub Eestimaal peaaegu kõikjal, kuid alati väikesel hulgal.“

„Miks see taim siis ööviil on?“ uudistas Nähka edasi?

„Sõna „öö“ on väga paljudes selle taime nimedes, kuna ööviil hakkab eriti tugevasti lõhnama just pimeduse saabudes. Siis võib kogu aas või metsaalune mattuda magusasse, vahel isegi veidi vängesse lillelõhna. Sellist lõhna pole ühelgi teisel meie orhideel.“

„Miks see taim nii kõvasti siis lõhnama peab?“ ei jätnud Nähka järele.

„Lõhn meelitab kohale arvukalt putukaid, kes noolivad õites olevat mesinestet. Kuid igaühele ei ole antud võimalust maiusrooga saada. Ööviilil valgetel õitel on pikk kannus. Just selle kannuse sisse ongi ööviil oma nektari peitnud. Nii saavad selle hästi kätte vaid liblikad, kellel on pikk keerulise nimega imemisriist – imilont. Eriti huvitav on veel see, kuidas imevad nektarit suured paksud karvased lennukikujulised surud. Nad mitte ei istu õrnale õiele, vaid lendavad õhus kohal õie kohal ja imevad nektarit. Nii saabki jälle uusi ööviileid juurde, sest putukad aitavad taimel paljuneda,“ selgitas August ja väsinuna voodi poole tatsudes.

Nähka aga mõtles tasapisi juba järgmisel õhtul loodusvaatlusi tegema minna, et näha, kuidas need hämarikuliblikad oma londiga ikka toimetavad. Nähal oli hirmus hea meel, et ka tema ise harulduste hulka kuulub, ja ta lubas endale mõttes, et temast saab nüüd igatahes looduse kaitsja. Üks haruldus kaitseb ju ikka teisi haruldusi.

Suvist meisterdamist

Suvel on sul hästi palju aega looduses olla. Vaata ringi! Loodus on imeline! Temas peitub nii palju üllatusi. Kui kaunid on liblikad, kiilid, lilled, teokarbid või isegi kivid! Kividest olen ma oma aeda kokku pannud huvitavaid skulptuure, mida võid näha fotodel.

Loodus pakub ka põnevaid oksa ja puutükke. Mere äärest olen leidnud täiesti siledaks lihvitud puutükikesi, mis on mulle meenutanud ussi, linnutiibu, linna pead isegi koos nokaga, looma- ja inimpäid... Enda leitud puutükikestest paningi kokku linna.

Vaata, ehk leiad ka sina oma jalutuskäikudel midagi üllatuslikku ja kindlasti saad sinagi oma leidudest kokku meisterdada toredaid skulptuure. Loodus ise annab sulle ideed, kui oskad vaadata, kui oskad näha.

Imepäraseid hetki sulle looduses ja koos loodusega. Ilusat suve!

JÄÄAEG 3

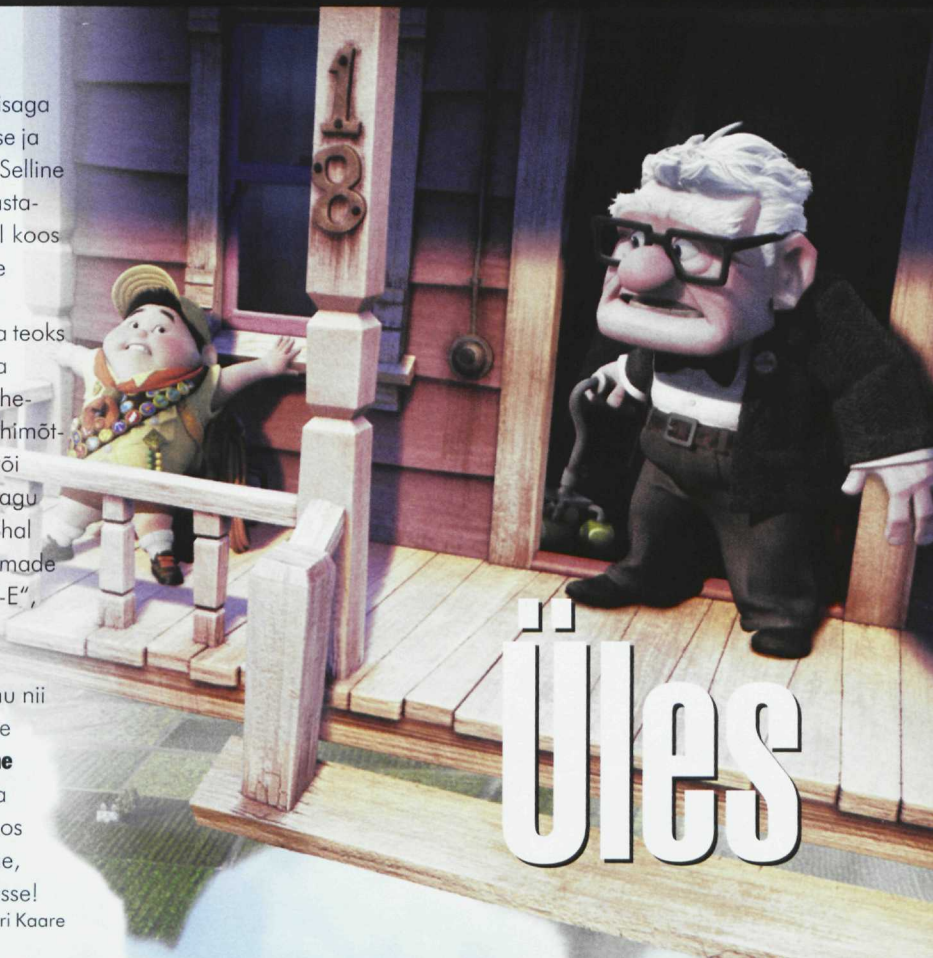
Mõnus jääaja-
jäätis suviste
filmisõpradele

Vanad sõbrad on tagasi! Esmakordselt aastal 2002 kogu maailma rõõmustanud ja naerutanud laiskloom Sid, mammut Manny ja tiiger Diego, rääkimata iga hinna eest oma ihaldatud tammetõru taga ajavast Scratist on jõdnud kolmanda seikluseni, mis on suurem kui kaks eelmist kokku. Ja veel 3D-pildis! Muidugi teevad kaasa ka teises osas lisandunud ulakad opossumid Mürts ja Eddie ning mammutitüdruk Ellie. Tema beebiootus lükkabki sedakorda sündmused käima. Manny hakkab isaks saama ega suuda mõelda millestki muust, püüdes puuoksi lumepallidega turvalisemaks muuta! Kunagi metsik ning kartmatu Diego tunneb, et elu perekonnas, kus ta oleks onuna nagu viies ratas vankri all, pole siiski tema jaoks. Lollike Sid ei saa aga millestki

aru, sest tema meelest on tulevane mammutibeebi nende kõigi oma. Kui Diego ta tema teadmatuse eest korralikult läbi nuhtleb, lähneb nukker Sid hulkuma ning leiab kolm saurusemu-
na, kellest otsustab luua omaenda perekonna. Mõeldud-tehtud, aga sellest saab alguse tõeline seikluste virrvarr, sest milline ema, olgu hiir või saurus, loobuks oma pojakestest? Nagu eelmistegi filmide puhul, on tegelastele andnud oma hääle **Anu Lamp, Lembit Ulfsak, Marko Matvere** ja paljud teised. Uue häälena lisandub **Priit Võigemast**, kelle tegelane, kartmatu nirk Buck on meie kangelastele hindamatuks abimeheks sauruste maailmas, kus Manny polegi enam loomariigi suurim olevus, vaid tunneb end suisa tillukesena.

Mis tunne oleks minna oma (vana)vanaisaga seiklema Lõuna-Ameerika džunglitesse ja mitte niisama, vaid lendava majaga? Selline võimalus kukub ootamatult süle 8-aastasele noorele looduseuurijale Russellile. Mitte küll koos oma vanaisa ega vanavanaisaga, vaid ühes nende tänava kõige pahurama elaniku, 78-aastase Carl Fredrickseniga, kes otsustab ühel heal päeval teha teoks lapsepõlvest saati südames kantud unistuse minna kaugele Paradiisi joa juurde. Aastaid on läinud vahepeal mööda hirmus palju, aga Carl peab kinni põhimõtetest „parem hilja kui mitte kunagi“. Russellil õnn (või hoopis õnnetus) seisneb selles, et tema oli parasjagu Carli maja veranda all (miks, seda ei hakka siinkohal ära ütleva). Igatahes kindel on see, et nii nagu samade tegijate eelmised filmid „Kollide kompanii“, „Wall-E“, „Ratatoiville“ ja „Kalapoeg Nemo“, on ka „Üles“ ühekorraga naljakas, südamlik, põnev, hoogne ja lihtsalt lõbus ning sellest tunneb ühtemoodi rõõmu nii see, kel aastaid 102, kui ka 2-aastane. Tegelastele andsid oma hääle **Tõnu Aav, Priit Võigemast, Aarne Üksküla** ja paljud teised. Ja nagu viimasel ajal üha sagedamini juhtub, saab ka seda filmi vaadata kinos 3D-prillidega, nii et saalis istudes on endalgi tunne, justkui kihutaksid lendava majaga suurde seiklusesse!

Lauri Kaare

Üles

Markus Saksatamm

PRÄÄNIK PRÄNISSIMO JA TEISED

(Katkend veel ilmumata raamatust "Külatlane Okidoki planeedilt")

Oli kord tuba ja selles toas oli diivan. Diivani taga elas präänik. Keegi oli ta sinna pillanud juba ammu aega tagasi. Lisaks präänikule vedeles diivani taga ka üks raamat. Raamat rääkis õilsast rüütlist, kes otsis kadunud neiu. Ikka ja jälle luges präänik ridu: "Neiu oli kaunis nagu päev ja lõhnas kui roos..." Aga paraku ei olnud kedagi, kes lehte keeraks, ja nii vaevles vaene präänik teadmatuses.

"Hakkan samuti rüütlik," otsustas präänik ühel ilusal päeval. Ja tõesti, aja jooksul oli ta kuivanud kivikõvaks. Otseki oleks ta kandnud raudrüüd.

"Olen õilis rüütel Präänik Präniissimo!" kuulutas ta uhkelt. "Ja ma leian kadunud neiu!"

Seda öelnud, roomas ta diivani alt välja ja suundus otse vannituppa. Seal elas tema sõber seep Sebastian. Sebastian oli rohelist värvi ning unistas sportlasekarjäärist. Nimelt tahtis ta saada maailmameistriks kaugushüppes.

"Rohelised seebid on kõige kangemad hüppajad," tavatses Sebastian öelda. "Sellepärast, et me oleme konna värvi."

Kui Präänik vannituppa jõudis, harjutaski Sebastian hüppeid. Peale tema elas vannitoas muudki rahvast, näiteks hambapastatub ja habemenuga.

"Otsin neidu, kes lõhnab nagu roos!" hüüdis rüütel Präänik Präniissimo.

"Mina olen lihtne tööinimene," kostis hambapastatub mürgiselt. "Mina lõhnan nagu piparmünt... Aga näe, suured saksad õhkavad õkva roosi järele!"

"Teravmeelne nali!" kiitis vana habemenuga. Temast peeti vannitoas väga lugu, sest ta oli ühe vanaonu taskus isegi Türgi sõjas käinud.

"Neiu peab olema ka kaunis nagu päev," lisis präänik.

"Või päev?" osatas pastatub. "Ja mis hommikul ja õhtul viga on? Need on märksa tähtsamad ajad: siis pestakse hambaid!"

"Ärgem õelgem teravusi!" löi habemenuga korra majja. "Sa, präänik-poiss küsi papagoi käest nõu. Tema on välismaalane ja tal on terav nutt."

"Ma tulen sinuga kaasa!" hüüdis seep Sebastian, tegi hüppe ning maandus prääniku kõrval põrandal.

Nad asusid teele. Algul liugles seep eespool, aga paraku tekkis tema taha kaunistest libe rada.

"Vahetame kohad ära," palus präänik, kes tundis, nagu oleks ta libedal jääl. Seda nad tegidki, ning õige pea

jõudsid nad papagoi puuri juurde.

Papagoi nimi oli Napoleon. Ta oli peaaegu üleni roheline, ainult pea oli hall ja tiivaotsad punased.

"Ma õppisin uue triki selgeks," hõikas papagoi kohe, kui oli tulijaid märganud. "Vaadake ja pange imeks!" Ta tõstis ühe jala õhku, ajas suled kohevile, saputas tiibu ja kriiskas inimkeeli: "Mamma ingel, papa ingel!"

"Hurraa!" hüüdsid präänik ja seep. Mõlemad üritasid kõigest väest papagoi meele järele olla.

"Saabub päev," kraaksatas Napoleon sõjakalt, "mil ma sööstan tormilinnuna taevaalotusesse ja kuulutan häda ja õnnetust..."

Seep Sebastian ohkas raskelt – seda hullu jamsimist oli ta ennegi kuulnud.

"Tahtsin küsida..." alustas Präänik Präniissimo, ent papagoi ei lasknud tal lõpetada.

"Ära sega vahele!" kisas ta pahaselt. "Kuhu ma jäingi... Ah jaa... Päev saabub ja minu vari katab maad. Ja siis tulevad väetid inimolevused ja asetavad kõik maailma küpsised mu jalge ette..."

"Ma otsin neidu, kes on kaunis nagu päev ja lõhnab kui roos," lausus kartmatu präänik.

"Või roosi lõhn?" Papagoi lagistas naerda. "Roosid ei lõhna pooltki nii hästi kui küpsised või keeks. Sa mine küsi õige kilpkonnade käest. Nemad roomavad ju põrandal ja on maiste asjadega rohkem kursis."

Rännumehed pöördusidki minekule.

"Saabub päev, mil sõjakas raudlind troonib taevavõlvil ja varjab oma kehaga päikese..." kõlas neile järele hullu papagoi hääl.

"Kuule," pöördus Sebastian kaaslase poole. "Kas sa üldse tead, mismoodi roosid lõhnavad?"

Vapper rüütel Präänik Präniissimo raputas pead.

"Aga küll ma selle lõhna ära tunnen," lausub ta kindlameelselt. "Tunnen lõhna ära ja annan neiuks suud."

"Minul on sidruni ja laimi lõhn," ütles seep kähku ja nihkus präänikust eemale.

Kilpkonnad elasid kõõgi kaugemas nurgas. Mõlemad olid kirklikud spordihuvilised. Nad jälgisid vormelisõitu, ent kummalgi oli oma kindel lemmik. Ühele meeldis Hispaania, teisele aga Soome sõitja. Niisiis vaidlesid nad päevade kaupa.

"Küll näed," ühmas üks kilpkonn teisele, "et soomlane võidab! Tema võiks vormeli asemel sõita kas või pesupaliga – ja ikka teeks

teistele kolme ringiga pähe.”

“Loll jutt noka vahele tagasi!” vaidles teine tuliselt vastu.

“Hoopis hispaanlane võidab! Paneb ka sinu sommi sammalt sööma.”

“Hispaanlane küll võitu ei näe,” arvas esimene kilpkonn.

“Tema näeb eelviimase sõitja tagatulesid.”

“Seda me veel vaatame, sa vana kopsik!” ei jäänud ka teine vastust võlgu. Mõlemad solvusid ning keerasid teineteisele selja. Veidi aja pärast hakkas aga igav ja vaidlus puhkes uue hooga.

“See soomlane oleks paras põdra asemel ree ette rakendada,” alustas Hispaania vormelipiloodi austaja. Samal hetkel jõudsid kohale präänik ja seep.

“Olen õilis rüütel Präänik Pränissimo!” tutvustas end präänik ja lisas: “Ja see on mu vapper relvavend Sebastian... khm... Sebastian Vahutav!”

Sebastian saatis sõbra suunas tänuliku pilgu. Präänik aga jätkas:

“Me otsime kadunud neidu.”

“Kuidas see neiu välja näeb?” uuris esimene kilpkonn, see, kes Soome sõitjale põialt hoidis. “Kas ta kere on voolujooneline?”

“Ja kui suurt kiirust see neiu arendab?” päris teine.

“Neiu on kaunis nagu päev ja lõhnab kui roos!” pasundas Pränissimo pidulikult.

“Pränissimo? Ega see hispaania nimi ei ole?” piidles soomlase poolehoidja präänikut kahtlustavalt. Teine kilpkonn aga muutus seda kuuldes otsekohe sõbralikumaks.

“Sa kiika akna taha!” õpetas ta präänikut. “Õues leidub igat sorti lõhnavat kraami: võilillelehti ja rediseid ja...”

“Panem kolm redist mängu – see sinu sõitja katkestab,” alustas teine kilpkonn jälle vaidlust.

Präänik Pränissimo ja Sebastian Vahutav aga jätkasid oma otsinguid. Präänik ei jätnud midagi juhuse hoolde. Ta vedas ninaga õhku nagu politseikoer. Nuusutas soolatospi ja niidirulli, pettus, aga ei jätnud jonni ja otsis edasi. Õige pea jõudsid nad kõogiakna juurde.

Korraga kõlas kõrvulukustav pävivile. Sõbrad tardusid paigale, otse nende ees seisis korteri hirmuvalitseja, tuntud pätt ja kraade – rott Mafioss. Rott seisis tagajalgel, kandis kaelas kuldketi ja irvitas ainsa hamba välkudes. Oma teise hamba oli ta kaotanud just prääniku tõttu. Nimelt oli rott ringi kolades sattunud voodi alla, kus elas präänik. Üritas teda nahkagi pista, aga hammas ei hakanud peale – präänik oli kõva kui ränikivi.

“Hei, Mafioss, kas sa ampsu tahad?” küsis präänik pilkavalt ning küünitas taguotsa roti poole. Mafioss põrkus tagasi, nagu oleks talle rotimürki pakutud.

“Ah, see oled sina, õel ja salakaval präänik,” lausus ta kurjalt. “Maksa mu hammas kinni! Sind on vist küll taigna asemel tehtud betoonist.”

Präänik tegi tähtsa näo.

“Ma olen rüütel Präänik Pränissimo! Ja otsin kadunud neidu, kes lõhnab nagu roos!”

“Lõhnab nagu roos?” kordas rott Mafioss kangesti huvitatult. “Aga ega sa ei tea, kuidas ta maitseb?”

Präänik kohkus soolasambaks. Kaalul oli tema pruudi elu.

“Kes hästi lõhnab, see ka oivaliselt maitseb,” ütles rott elutargalt. “Aga proovime kohe järele! Sinu sõber lõhnab küll hästi!”

Ja ta löi oma ainsa kihva Seep Sebastianile turja.

“Öäkk!” röögatas ta kohe ja kargas kärmelt eemale. Seep Sebastian aga lagistas naerda.

“Pthüü!” sülitas rott suust seebivahtu. “Sa seebi-phoiss, veel maksad selle eest! Ma olen rhott, mitte vahukustuü.”

Luksudes ja vahutades kadus ta sõprade silmist. Präänik ja seep aga ronisid mööda elektrijuhet aknalauale ja nende silme ees avanes tundmatu maailm. Nad nägid puid ja pöösaid ja rediseid peenral ja võililleseemneid hõljumas tuules. Otse akna all vedeles aga koerajunn.

“Noh,” müksas Sebastian kaaslast küünarnukiga. “Mine ja nuusuta... Ja anna suud.”

“Oh sa vanapagari vanaema!” kohkus präänik tagasi. “Mina küll SEDA ei nuusuta! SEE ei ole ju ilus nagu päev! SEE on hoopis kole nagu junn!”

Seep Sebastian noogutas mõistvalt pead. Nukralt turnsid nad akna pealt kõõgilauale.

“Appi!” hüüdis äkki kellegi hele hääleke. “Köögirahvas, tulge ometi appi!”

Präänik nuuskis ärevalt õhku ning tema ninasõõrmeisse tungis joovastav lõhn. Niiviisi võis lõhnata ainult roos!

“Edasi!” huilgas ta. “Surmaohus on neiu, kes lõhnab nagu roos!” Ja ta traavis, Sebastian kannul, otse hääle suunas.

Keset kõõgilauda lebaski taldrikul prääniku lõhnav unelmate neiu, kes osutus päris tavaliseks suitsuräimeks. Igatahes ei olnud Präänik Pränissimo kedagi nii kaunist varem kohanud. Paraku oli neiuuke suures ohus. Teda kimbutas rott Mafioss.

“Noh, räimeke,” irvitas rott ainsa hamba välkudes, “kohe hakkame sind fileerima!”

“Võtame kavaluse appi,” sosistas präänik seebile.

Ta manas näole võimalikult ükskõikse ilme, jalutas lähemale ning võttis taldrikuserval istet.

“Jõudsime vist õigeaks ajaks,” lausus ta Sebastianile rahulolevalt. “Näitemäng pole veel alanud.”

Rott Mafioss pani prääniku juttu väga imeks.

“Mis näitemäng?” küsis ta kahtlustavalt.

“Ballett “Roti surm”. Präänik naeratas lahkelt.

Mafiossi suu vajus tõllakile.

“Näe,” ühmas korraga präänik. “Teine esineja on ka juba siin.”

“Milline esineja?” küsis rott ja vahtis kartlikult ringi.

Präänik Pränissimo pidas hetke aru. Kätte oli jõudnud otsustav silmapilk.

“Eks ikka maestro kõuts,” luiskas ta jultunult.

Nüüd leidis aset kogu köögi ajaloo kõige tavatum lugu.

“Emme!” hüüdis kardetud pätt ja kraade peenikese häälega.

“Suured poisid kiusavad!”

Ja ta põgenes ummisjalu. Kööki ei näidanud see röövel oma nagu enam kunagi.

“Oo, neiu, kaunis nagu päev...” lausus präänik ning andis räime ninaotsale musi. “Olen rüütel Präänik Pränissimo.”

“Mina olen Räime-Juula, Muhumaalt.” kostis räim punastades.

“Vaata,” hüüatas seep Sebastian.

“Ta ju lausa lõkendab näost!”

“Täpipealt nagu roos!” juubeldas Pränissimo. Nii leidsidki präänik ja räim oma eluõnne. Ja kui nad ei ole hapuks läinud või nahka pistetud, siis elavad nad siamaani õnnelikult!

Hea liikumisvahetund

Kell heliseb vahetundi ning kõik lippavad koridori. Juhhei, päästev koolikell!

Lapsed tormavad pinkide suunas, et kes ikka esimesena saab maha istuda. Jälle algab trügimine: need, kes pingile ei mahtunud, ronivad aknalauale. Igaüks otsib justkui kohta, kus saaks uuesti pärast 45 minutit puhata. Mõned ei liigugi klassiruumist välja, vaid jäävad sinna kuni uue tunni alguseni. Ja niimoodi päevast päeva ja aastast aastasse. Kahjuks pean isegi tunnistama, et eriti siis, kui ei saa koolikotti jätta, otsib silm kohta,

mängisime jalamatsu. Veel rohkem aga mängisime koera. See oli üks hasarti tekitav mäng, kus kaks inimest viskasid teineteisele palli üle trobikonna õpilaste. Teiste ülesanne oli püüda see pall kinni ning iga kinnipüütud pall andis ühe tähe, ja kes sai kokku sõna "koer", see oligi võitja. Muidugi muutus palli loopimine lõpuks nii igavaks, et võeti kasutusele näiteks klassiõdede pinalid ja muud huvitavat. Tüdrukud, vahel ka poisid, mängisid muidugi ka keksu. Eks see ole ka loomulik, et sellises vanuses igasuguseid mürgeldamise mängu mängitakse ning tund on selleks, et mõelda

uusi mängu välja ja lihtsalt maha rahuneda, et järgmisel vahetunnil taas otsast alustada. Suurem probleem enda liigutamise vahetunnis on ehk põhikooli õpilastel, kes kasutavad vahetunde pigem niisama logelemisele või mahakirjutamisele. Muidugi on meil koolis kehalise kasvatus tunde, aga seal on pigem tähtsad saavutused kui see, et inimene end kas või natukenegi liigutaks. Seega oli päris huvitav kogemus koolis toimunud talispordipäev. Boonuseks oli ka 5, mille sai siis, kui ilusti 10 punkti kokku kogutud.

Spordialasid oli väga palju: suusatamine, ümber Türi tehisjärve kõndimine/jooksmine, lumejalgpall jne. Muidugi oli ka mängu, mis olid veidi ebatavalised – näiteks staadioni-ringi läbimine. Miinuseks võis pidada ainult seda, et mõnede spordialade sooritamiseks oli vaja järjekorras seista ning see võttis ka oma osa ajast, mis meile oli ette nähtud punktide kogu-

miseks. Kokkuvõttes oli päev toredam, kui et passida lihtsalt kaheksa tundi umbses klassiruumis. Selliseid üritusi korraldatakse kahjuks liiga harva.

Üks lihtne võimalus end vahetunnis liigutada on jalutada mööda koolimaja. Seda ei pea tegema sugugi üks! Võtad aga sõbranna või sõbra kaasa ja hakkate koolimaja treppe vallutama. Edasijõudnutele soovitaks käia koolimajas ringi nii, et kui astud trepi peale, siis astud kaks sammu edasi ja üks samm tagasi (ehk mäletate veel ringmängu "Kaks sammu sissepoole, kaks sammu väljapoole"?). Meil on üsna pikad vahetunnid ning alati saab nalja, kui niimoodi koolimaja peal käia. Muidugi tuleb jälgida, et ei jääks mõnele kurjemale õpetajale jalgu.

Seega: kes ennast vähegi liigutada viitsib, see leiab selleks alati ka võimaluse. Noortel inimestel võiks lihtsalt rohkem viitsimist ja tahtejõudu olla.

Kätlin Luht Türit

Elo Tuule Järvi 15a, Rahvusvaheliselt näitusel "Maa värvid"

kus saaks puhata. Muidugi, kui ilmad lähevad päikeseliseks ja teed on kuivad, siis lähen umbsest ja kõledast koolimajast värsket õhu kätte. Seda teeb ka enamus õpilastest.

Kunagi, kui käisin algkoolis, siis läksime kogu klassiga õue mängima "Heeringas, heeringas, üks-kaks-kolme". See oli päris vahva mäng, mis nõudis piisavalt kavalust. Sellest ajast, kui sai seda mängu mängida, on muidugi tükk aega möödunud ning seda, kuidas mäng täpselt käis, ma ei mäleta. Igal juhul valiti endi hulgast keegi, kes hakkas lugema: "Heeringas, heeringas, üks-kaks-kolm." (Tavaliselt oli see inimene, kes pakkus end viimasena mängu osalema.) Salmi lugemise ajal liikusid teised õpilased kindlaks määratud joone juurest lugejale lähemale. Jooksja eesmärgiks oli puudutada seina ning siis tagasi joone taha joosta.

Poriste ilmadega olime kooli koridoris ning

Õõuni annab päevajõudu

😊 Õõ on magamiseks

Õõ kui õhtu ja hommiku vaheline pimedam osa ööpäevast on mõeldud magamiseks. Nii on see looduse poolt meile ürgselt ette antud. Ehkki looduse liigirikkuses on olemas ööahv, ööliblikas, öölane, öökuninganna, öökull jt öö-tegelased, käib inimese elu päikese kannul. Kui päike tõuseb, algab päev. Päikese loojumine näitab uneaega jõudmist. Suvel on tegemist, et päikesega sammu pidada, kuna päike tõuseb hästi vara, juuli algul näiteks kell 4.15, ja loojub hilja. (Kalendrist saad vaadata täpsed kellaajad!). Märkad, et päiksevalget aega tuleb suvel ligi 18 tundi ja ainuüksi päeva pikkuse tõttu on öisel unel oht jääda lühikeseks.

😊 Une vajadus ja tähtsus

Koolialise unevajadus on ööpäevas **umbes 10 tundi**. Murdeas unetarve paari tunni võrra väheneb ja kujuneb ligilähedaseks täisealise unenõudmisega. Und on väga vaja, **et saaksid toimuda kasvamine ja areng**. Just une ajal käib kasvuhormooni eritumine! Aju vajab und, et puhata ja korda seada päeva jooksul pähevoolanud infoimpulsid. Öö-alguse uni on süvauni. Uni tõstab võimet vastu seista haiguste tekitajatele, haiguse korral aga lisab paranemise kiirust. Küllaldane uni ja väljapuhanu seisund on õppimise põhieeldus. Teadmiste mällusalvestuse töö käib samuti une ajal. Unevõlglane on väsinud ja sellisena juba uut ei õpi ega loo.

Õõviul ja pilvepadijad

😊 Väsimuse veidrad vormid

Lastel ja täiskasvanutel võib unenälg väljenduda erinevalt. Kui tukkumine-tukastamine ja passiivseks muutumine on unevajaduse märk täisealisel, siis lastel võib selleks olla üliaktiivsus. Lastel on liigväheseks jäänud une märgiks rahutus, erutatud olek, ja suutmatust korralikult keskenduda. Hiiliv väsimus näitab ennast näiteks õpiedu kahanemisena, omandamisraskuste, peavalu või pearingluse kujul. Hea eesti vanasõna ütleb: „Magaja ihu on ilus, seisja keha on sirge“.

😊 Magamise mõju kehakaalule

Teatavasti magades kulutab inimene vähem energiat kui ärkvel olles. Ahvatlev näib järeldada, et paks on see, kes palju magab? Ometi on hoopis vastupidi. Viimaste aastate uurimustest on soome teadlase Pertti Mustajoki andmetel selgunud, et paksust on tavaliselt neil, kes magavad vähe. Lühike öö-uni põhjustab organismis hormonaalseid ja ainevahetuslikke muutusi, mis soodustavad ülekaaluliseks muutumist. Teda on ka see, et suured öö-une röövlid on mitmesugused ekraanid – telekas ja arvuti – ning nende taga istudes veedetud aeg. Lisaks seondub istumisega nagu poolautomaatselt aina millegi söömine-joomine või maiustamine.

😊 Hea une test

Hea uni on sellel, **kes uinub 15 minutiga** ja magab rahulikult kogu unevajaduse pikkuselt. Heauneline on hommikul virge ja rõõmsal meelel valmis tegudeks. Hea une tunnus on tõusta kergelt ja mitte lasta ennast korduvalt äratada. Kui nii peaks juhtuma, on retsept lihtne – lisada und, pidada kavalikindlalt kinni ühest ja samast normaalsest uinumisajast – ja juba nädalaga on hea tulemus tunda!

😊 Kaks tundi ekraani-aega on piir!

Päikese järgi joonduda on muidugi hea mõte, aga tihtipeale on tubasest helendavast ekraanist saanud suurem teejuht ja uni ei taha tulla pärast tormilisi filmisündmusi. Arusaadavalt on televiisoris ja arvutis vahvat maailma, **kuid kaks tundi on see piir**, millest rohkem ekraanide taga istumist on liig mis liig. Õnneks pakub suvi liikumiseks ja aktiivselt tegutsemiseks rohkesti võimalusi. Huvitav on teada saada, kas Sinu ekraaniaeg jääb 2 tunni piiresse või on koguni lühem. Tee endale näiteks nädalane ekraani-test, märkides iga päev üles, mitu minutit veetsid arvuti või teleka seltsis. Läkita oma uurimistulemused ka ajakirja Hea Laps aadressile, hiljemalt 20.augustiks 2009.

Allikas: „Onnea opintielle!“ Terveys ja huoenpito. Kouluika. Suomen Sydänliitto, MML

Meie Aatomiku-avastaja Vladimir Beekman

Nii Vladimir kui ka Aimée Beekman on kirjutanud häid lasteraamatuid.

23. augustil saab kirjanik ja tõlkija Vladimir Beekman just niisama vanaks nagu kümme kaheksa-aastast poissi kokku. Tema kirjutatud ja tõlgitud raamatute kangelasel on tuttavad igas eesti kodus, kus lugemisest lugu peetakse. Astrid Lindgreni loodud Pipi Pikksukk, Kalle Blomkvist ja Vahtramäe Emil, Tove Janssoni Muumioru elanikud ja Annie M. G. Schmidt'i Viplala kambajõmmid on kõik eesti laste juurde jõudnud Vladimir Beekmani vahendusel. Kuid kirjanik on ka ise lasteraamatuid kirjutanud: „Rahutu teekond“, „Kõnelev kaaslane“ ja „Pea püsti, poisid!“ on kahtlemata rohkem poisteraamatud, kuid Aatomiku ja Raua-Roberti lood on paelunud ja köidavad kahtlemata praegugi ka tüdrukuid. Meie lugejate isadele-emadele on need oma lapsepõlvest tuttavad! Kõiki, kelle kodus pole neid raamatuid enam leida, võime rõõmustada hea uudisega: kirjastus Tänapäev otsustas „Aatomikust“ kordustrüki teha!

Triibu-Liine esitas Vladimir Beekmanile mõne küsimuse, millele kirjanik oli lahkesti nõus vastama.

■ Mis huvitas Teid poisipõlves kõige enam?

Jõmpsikast peale lummasid mind autod. Neil kaugetel aegadel hakkas autotööstus hoogu juurde saama, liikumas võis näha järjest põnevamaid mudelid. Eks selle huvi puhul mänginud

rolli ka isa autodega seotud elukutse – missugune pisike poiss ei tahaks sarnaneda suure ja targa vanemaga?

■ Missugused olid Teie lapsepõlve lemmik-raamatud?

Umbes viie aastaselt hakkasin raamatuid lugema, ja mida edasi, seda rohkem mind köitis kirjasõna. Peale kõikvõimaliku ilukirjanduse paelusid mind eriti just ajalugu käsitlevad raamatud. Oma kodukandi haruraamatukogus sain püsikliendiks, teinekord usaldati minu kätte koju isegi teatmeteoseid.

■ Kas Lindgreni raamatute tõlkimine on ka Teid mõjutanud?

Astrid Lindgreni lood on nii universaalsed, et minu uskumist mööda mõjutavad need kõiki, nii lapsi kui ka nende vanemaid; tema raamatute jõulised karakterid, tugev eefiline alge ja huumor ei jäta kedagi ükskõikseks – liiati siis tema tõlkijat.

■ Kas Teil on lisaks kirjandusele muidki huvisid?

Peale ajaloo on mind alati köitnud ka teaduse areng – hariduselt olen ikkagi keemiainsener –, nii tekkis idee siduda uued avastused muinasjutuga, et lapsed hoomaksid keerulisi nähtusi. Sündiski rõõmsameelne Aatomik, kes mõnikord oleks pidanud rohkem mõtlema, enne kui uljalt tegutsema hakkas. Eks see soovitud kehti ka inimeste puhul.

Vladimir Beekman

Üks väike mustakirju koer jooksis malmist laterna-posti juurde ning nuusutas seda. Ettevaatlikult pani ta korraks nina vastu posti, ja naksti oligi see kinni külmunud. Koer niutsus haledasti, tiris ja tiris, aga lahti ei saanud. Aatomikul hakkas kutsikast kahju, ta kükitas ja puhus vaese looma nina peale, et see hingeõhu soojuste lahti sulaks. Aga ta polnud oma jõudu õigesti arvestanud, sest koera nina oli silmapilk posti küljest lahti ja järgmisel silmapilgul lendas koer ise piki tänavat minema, nagu oleks tuulispask teda kandnud.

„You-vou-uu!...“ hädaldas koer.

„Lase põlved lõnksu, kui maandud!“ jõudis Aatomik talle veel hüüda, ja sõnad lendasid siniste helmestena koerale järele.

See oli naljakas, kuid Aatomik nägi, et inimestel on niisuguse külmaga paha elada. Ta jäi mõttesse.

Äkki tuli Aatomikul hea mõte pähe. Ta pani väikesed sõrmed suhu ja vilistas kaks korda nii kõvasti kui jaksas. Kohe hakkasid tema vile peale mitmelt poolt tulema Plastikupõnnid. Nad olid väikesed ja punnkõhulised, ümarike peadega, mõned värvilised, teised valged või koguni läbipaistvad.

„Tere, poisid!“ hüüdis Aatomik, kui neid küllalt palju oli kogunenud.

„Tere, Aatomik!“ hüüdsid Plastikupõnnid kooris ja see kõlas nii ilusasti, nagu laulaksid nad.

„Poisid, mul on teile üks töö,“ ütles Aatomik. „Kas tulete mulle appi?“

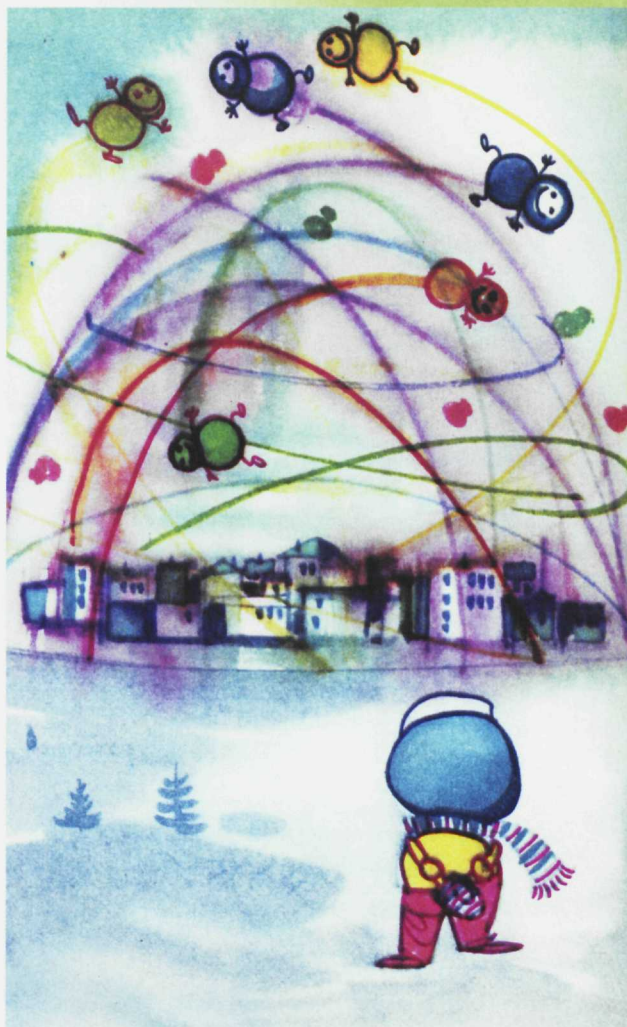
„Aatomikule alati!“ lausuvad ühed Plastikupõnnid heledalt, ja teised, paksemad, kordasid jämedate häältega: „Alati, alati, alati...“

„Kas te saate sellele linnale kupli peale teha?“ küsis Aatomik. „Aga see peab olema läbipaistev, et inimesed päikest ja kuud näeksid.“

„Mil-leks sul-le kup-pel?“ laulsid Plastikupõnnid. „Kas linn on juustukera-aa?“

„Rumalad,“ pahandas Aatomik. „Mitte midagi teie ümarad peanupud ka ei taipa! Kui linnal on kuppel peal, saan ta soojaks kütta. Tervet ilma kütta ei jaksu minagi.“

„Või nii-nii-nii-ii,“ laulsid Plastikupoisid.

„Noh, kas saate või ei saa?“ küsis Aatomik ja trampis kärsitusest jalgu vastu maad.

„Saame küll-ll, saame küll-ll...“ laulsid Põnnid ja lüüdsid tööle.

Plastikupoisid tegid oma tööd hulgakesi. Asusid kõigepealt haneritta ja pistisid ringiratast ümber linna jooksu. Ise vilistasid sinna juurde heledasti ja mahedalt. Viled aga külmusid kohe läbipaistvaiks härmalõngadeks, mõned olid justkui aknaklaas, teised jälle lillakad või kollakad. Plastikupõnnid kerisid neid härmaniite järjest kõrgemale, kuni linnale saigi kuppel peale. See helkis ja läikis, kõik tuled kumasid temast läbi, aga kuri pakane jäi kupli taha.

Nüüd hakkasid kõik ahjud ja pliivid kahekordse jõuga sooja andma. Linnas algas ühtäkki kevad. Puud, põõsad ja lilled pistisid ninad maa seest välja, tundsid sooja ja kasvasid ning läksid ruttu õide. Tuttav mustakirju koer jooksis ühest jalast natuke longates mööda, üks kõrv kikkis, teine lontis, ja viipas Aatomikule käpaga. Ta nuuskis julgesti kõiki poste järjest, kartmata enam kinni külmuda. Ja inimesed tulid samuti majadest välja, võtsid kasukad seljast, jalutasid pikkamööda ning ajasid üksteisega juttu, ilma et sõnad kuulideks oleksid külmunud.

Kõige suuremale majale linnas aga pandi üles loosung:
ELAGU AATOMIK!

1. Space Party

2. Kolleksioon "Teksa"

MOOD + TEATER = MOETEATER

3. Retro Karamell

Meie mainumbris oli põgusalt juttu kevadisest moeateatri festivalist, mille fotomälestusi tasub veel suvelgi vaadata. Tegu oli toredate üritustega: Tallinnas, Salme Kultuurikeskuses toimunud „Max Moda 2009“ oli nimelt juba kolmas rahvusvaheline laste ja noorte moeateatri festival, millest võttis osa üle 300 moehuvilise noore. Lisaks meie noortele moeloojatele saabus osavõtjaid veel Lätist, Leedust, Soomest, Valgevenest ja Venemaalt.

Festivali algatajaks oli Eestis tegutseva laste ja noorte moeatri **Max Moda** kunstiline juht **Maksim Hlebnikov**, kellest sai ka festivali president. „Max Moda“ põhieesmärgiks on ühendada ja tutvustada algajaid moekunstnikke ja moeateatreid, mis tegutsevad nii meie naaberriikides kui ka mujal Euroopas. Festivali teiseks eesmärgiks on äriettevõtete tähelepanu tõmbamine loominguliselt andekatele lastele ja noortele: küllap sirgub moeatri laste seast nii tulevasi modelle kui ka moekunstnikke!

„Max Moda“ festivalil kohtutakse vanade sõpradega ja leitakse uusi. Järgmisel kevadel toimuva moefestivali „Max Moda 2010“ teemaks on „Traditsioonid ja tänapäev“. Ehk annavad festivalipildid meie lugejatelegi häid ideesid, mida edasi arendada: tõeline mood pole ju kunagi kopeerimine, vaid nutikas looming!

3.- 4.aprillini 2009.a. toimus Salme Kultuurikeskuses III Rahvusvaheline laste ja noorte moeateatri Festival „Max Moda 2009“, millest võttis osa enam kui 300 huvilist Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Valgevenest ja Venemaalt. Selle aasta festivali teema oli „Mood ja retro“.

Festivali „Max Moda“ idee sai alguse Laste ja noorte moeatri Max Moda kunstiliselt juhilt ja direktorilt Maksim Hlebnikovilt, kellest sai ka festivali president ja koos oma moeatriga festivali organiseerijaks ja läbiviijaks.

Festivalil on kaks peamist eesmärki, millest esimene on ühendada koostööks ja tutvustada algajaid moekunstnikke ja moeateatreid nii Euroopast kui ka meie naaberriikidest. Festivalil osalevad moeateatrid on kõrgel tasemel tegutsevad harrastusteatrid.

Teiseks eesmärgiks on äratada riiklike kui ka erasektoris tegutsevate äriettevõtete tähelepanu loominguliselt andekatele lastele ning nende loome toetamiseks.

Festival annab võimaluse kohtuda oma vanade sõpradega ja tutvuda uutega. Samuti võimaluse õppida ja tösta Eestis tegutsevate moeateatri te – stuudiote taset.

Loodame Teiega kohtuda järgmisel, 2010.aastal, IV Rahvusvahelisel Laste ja noorte moeateatri festivalil „Max Moda 2010“, mille teemaks on „Traditsioonid ja tänapäev“.

4. Lillelised unenäod

R
A
H
M
U
reet
mängel-
juuse

oh lahe! vot see on
alles õige laine!

nii palav hakkas...

paistab, et sattusin hoopis
KUUMALAINELE!!!!

Kas reisipaunas on veel ruumi?

polly pocket™

Suvi on teadagi kõige suurem matka- ja rännuaeg. Vahva on maailmas ringi vaadata, kuid ka siinsamas Eestimaal leidub tuhandeid põnevaid paiku. Kellel on võimalik minna matkama näiteks jalgratta ja telgiga, see näeb kõike ilusat oma silmaga lähemalt. Automatkad on muidugi muga-

vamad, kuid siis läheb vahel tagaistmel konutajatel olemine igavaks. Kui raamatulugemine tundub sõidu peal raskena, siis võib – vähemasti tüdruklastele – välja pakkuda hoopis **pollypokitsemist ehk Polly Pocketi uute komplektide kallal nokitsemist!** Need ongi nüüd sellised pisemad ja mõnusamad, et karpe saaks pisemasse reisikotti mahutada ja neis rahumeeli sisekujundajatööd teha.

Meie seekordseks ülesandeks on aga MINI-REISIKIRJADE kirjutamine ja joonistamine! Reisijutt ei peaks olema pikem kui 2 lehekülge – ja kui Sul pole lähiajal õnnestunud kusagile reisida või matkata, siis võid kirjutada hoopiski oma unistuste reisist! Ükskord ta ikka kätte jõuab, no kuhu ta siis jääb! Ootame mini-reisikirju toimetusse 10. augustiks! Parimatele preemiad Rimonnelt!

Maaletooja: **RIMONNE**

Kalad on suvel oma sõiduvees!

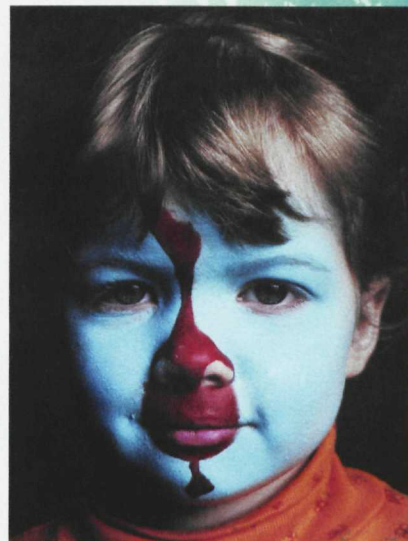
Suvi on täies hoos – päike lõõskab, vesi suliseb ja valged pilved tormavad sinisel taevataustal. Isegi kui iga päev nii ei ole, siis mõnel päeval ikka. Vesi on soe ja jõed-järved kutsuvad ujuma. Äkki oled sel aastal isegi veeloomi näinud? Kui mitte, siis proovi järgmist: mine umbes rinnuni vette ja seisa vagusi. Mõne aja pärast võta ninast kinni ja kükita. Nüüd ava silmad ja vaata veelust maailma. Kui oled selle ära proovinud, peaks kalavaatlusest selleks suveks piisama. Kui kala ei õnnestunud siiski näha või ei olnud ta näole joonistamiseks piisavalt ilus, võid vaadata, millise kala mina tegin.

Iris Müntel

Kuidas joonistada kala?

Kui tunned, et pead täpsemaks värvimiseks esmalt kala piirjooned tegema, joonista need valge silmapliatsiga. Võta niiske svamm ja sinine värv ning värvi vajutavate liigutustega kõik peale kala ära.

Võta suurem pintsel ja punane värv ning värvi kala punaseks. Silmakohad jätta praegu tühjaks, need teed hiljem valgega.

Anna-Maria Uulma Savelt

Võta peenem pintsel ja roheline värv ning tee sujuvate tõmmetega mõned veelused taimed.

Joonista valge ja sinise värviga veelused mullikesed. Valge värviga tee ka kala silmad, musta värviga silmamust.

Näomaalingute võistlus!

Näomaalingute võistlus on selleks korraks lõppenud. Võitjaks, kes võib kutsuda mind oma aia-, sünnipäeva- või mõnele muule peole kümnele inimesele näomaalinguid tegema, osutus Anna-Maria Uulma Savelt. Seda, millise näomaalingu Anna-Maria välja mõtles, võid näha ülalolevalt joonistuselt. Loomulikult võid näomaalingute pilte ka edaspidi saata – kui tahad näiteks, et õpetaksin mõnes järgmises ajakirjanumbris ka teisi sinu välja mõeldud maalingut tegema. Pilte ootan kas Hea Lapse toimetusse või mailiaadressile iris@irisgrimm.net Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Nüüd võta mõni sädelev värv ja joonista üle kala piirjooned, et kala võiks vee all uhkelt sõuda.

Räägi läbi kalasuu ja nalja on nabani.

Ühe puu mitu elu

Ergutusauhind Sten Roosi
tänavusel muinasjutuvõistlusel

Tere! Olen üks pappel. Minu juured on sügaval mullas Tartumaal Kambjas kiriku ja kooli lähistel. Tahaksin teile jutustada oma elust.

Ühel kenal kevadisel päeval jalutas minust mööda koolitüdruk Kätlin ja kuulis mind ühisemas laulujupikest: „Meie kiisul kriimud silmad, istub metsas kännu otsas...“ Kuna mu lauluke tundus talle veidi kurvavõitu, astus ta ligi ja küsis: „Mis mureks?“ Mul oli nii hea meel, et keegi mulle tähelepanu pööras ja otsustasin talle rääkida oma loo.

Tegelikult oli meid, puid, palju rohkem, aga tänaseks päevaks on meid alles jäänud ainult üheksa. Olin pisi-pisitiilluke toikake, kui mind 65 aasta eest siia istutati. Olen muutunud. Veel viis aastat tagasi olin ma suur ja kahar puu. Seda päevani, kui otsustati teha meile „iluravi“. See tähendab seda, et meie oksad lõigati maha. Loodusseaduste järgi pidanuksime me taastuma, aga kahjuks trehvas tulema külm talv ja meil polnud jõudu kasvatada uusi oksa. Nii me seal olime – ei puud, ei kännud. Siis aga tuli meie valla tähtsaimal mehel geniaalne idee – puuskulptuurid. Meeskond asus tööle ja möödunud suvel said viiest meie hulgast puuskulptuurid. Nagu näha, olen mina nüüdsest puu, keda ehib tark kass, kes õpetab lapsi lugema. Kui meistrimehed kohale tulid ja nende saed pöriseva hakkasid, tekkis mul korra küll kahtlus, et ega minust ometi küttepuid tegema hakata? Aga mida sügavamale tungis saag, seda rõõmsamaks muutus mu meel. Sain aru, et see on mu uue elu algus.

Kirik on see, mida mäletan sünnist saati. Kurb oli vaadata, kuidas see vahepeal lagunes. Kui seda aga taastama hakati, hüppas mu süda rõõmust. Aasta aasta järel näen ma, et järjest rohkem inimesi leiab tee jumalakotta.

Siia, minu lähedale, kerkis neli aastat tagasi koolimaja. Uus ja uhke hoone. Näen iga päev, kuidas lapsed tulevad kooli. Kuulen nende muresid ees ootava raske kontrolltöö pärast või üle ootuste raskeks osutunud koduse töö pärast. Kuulen ka seda, millised „puksid“ on keegi kodus valmis meisterdanud, lootuses, et need aitavad lastel töödega paremini hakkama saada. Kui ma saaksin rääkida, siis ütleksin neile, et need ju tegelikult ei aita, vaid teevad asja hullemaks. Sest kui nad teevad „pukse“, siis ei saa nad ise asja selgeks. Kuulen, kuidas kirutakse või kiidetakse mõnda õpetajat. Mõnel vahetunnil näen, kuidas kamp poisse minust mööda läheb ja peagi hakkab pumbamaja tagant tulema kergest suitsu. Seda nähes tilgub mu puine süda verd. Tahaks hüüda neile: „Poisid, hoidke tervist!“ mina ju tean, mis on olla peaaegu surnud! Koolipäeva lõpul näen, kuidas lapsed tulevad juba märksa rõõmsamadena ja kergemal sammul koolist ja suunduvad koju. Neil on hea meel, et nad on seljatanud järjekordse õppimistulvil päeva.

Minust kõnnivad tihtipeale mööda ka tädikased, kes lähevad oma aiamaale. Vaat nende jutud on need kõikse huvitavamad! Kuulen kõiksugu külajutte ja imestan, et mina kõike inimesed teistest ei räägi! Kohutav! Tädid teavad täpselt, kuidas keegi peaks elama, kuidas lapsi kasvatama ja mida selga panema. Teavad täpselt naabrinaise paksust, teavad, kus keegi töötab ja mida eile lõunaks söi või kui hukas on noorus. Igatahes panevad nad ilmaelu täielikult paika. Nende jutte on hea kuulata, sest olen ise ka juba päris vana. Ja kuigi mul on enda arvatus päris palju elutarkust, siis ikkagi ei tea ma nii palju kui need tädikased.

Kui kõndida minust edasi apteegi poole, siis jääb paremale noortekeskus. Mulle meeldib näha neid noori, kes pärast tunde ja õhtuti sinna kogunevad. Tore, et neil on koht, kus koos käia ja tegutseda. Siis ei jää neil aega rumaluste tegemiseks.

Maailm on nende aastatega avardunud. Kuulen enda ümber palju võõrkeelset juttu. Ma küll ei mõista seda, aga see tundub tähtis. Kirikut ja nüüd ka meid käiakse palju uudistamas ja pildistamas. See on nii tore, et minu pilti nähakse ka Eestist kaugemal.

Olen rõõmus ja uhke, et mul on see „teine elu“. Kuigi pean tõdema, et oleksin ka siis rõõmus olnud, kui minust oleks niipaljukestki kasu olnud, et keegi mõne päevagi tänu minule oleks ahjusooja saanud.

Ja nii meie jutujärg veeres. Kätlin kuulas huviga ja esitas mulle vahepeal ka suunavaid ja uurivaid küsimusi. On nii tore, et noor inimene huvitub vanema muredest! Ma ei olnud tema jaoks tüütu, vaid hoopis huvitav ja hariv jutukaaslane. Ta pani osa minu jutust kirja ja ütles, et koostab sellest toreda jutukese, et nii meie vestlusest ka teistele toredal viisil teada anda.

Enne, kui Kätlin tuli, oli mu tuju nukravõitu, sest mul polnud kellegagi rääkida. Aga pärast oli mu tujukene kohe palju-palju rõõmsam. Ja päevgi ei tundunud enam nii sombune ja pime, vaid hoopis rõõmsam ja päikeselisem.

Kapsapoiss, kes kartis

Mustamäe Lasteloomingu Maja näituselt (2009)

Väikesel kapsapeal oli väga kuri ema, kes hirmutas oma poega igasuguste hädadega. Nii pelgas meie kapsasusse, liblikaid, jäneseid, mutte, inimlapsi. Suurest hirmust ei olnud tal aega pead kasvatada, ta vaid väristas oma rohelist lehti.

Olukord muutus ühel suvepäeval. Algas see päev aga siiski nagu eelmisedki. Kõik tundsid rõõmu ilusast ilmast. Kõõgiviljad mõnulesid päikesesoojas. Nende ümber lendlesid ja tantsisklesid liblikad. Nad liigutasid oma kauneid tiibu, mida ehtisid punased laigud. Kapsapoiss Juuri, kes kõike kartis, ehmus liblikaid nähes ja hakkas jälle värisema. Ta hüüdis ema, aga ema oli läinud naabritädi Porruga teed jooma.

Kui Juuri julges lehtede vahelt välja piiluda, nägi ta enda ümber kõõgivilju, kes ei kartnud liblikaid sugugi. Kõrvalpeenral ajas redisepoiss Reedi maasikas Miaga juttu. Mia rääkis talle oma uuest õest, kes oli äsja punaseks läinud. Juuri imetles Mia ilusat punast kleiti ja roosasid põski ning hirm vähenes. Mia oli nii armas, et kapsas mõtles: „Miks seda liblikatki karta, kui ta on sama kaunis kui Mia?“

Kaugemal peenral kasvas sibul Sille oma kambaga: till Tiiu, küüslauk Küllu ja petersell Peetriga. Neile meeldis vahetevahel kapsapoissi kiusata. „Juuri, inimesed tulevad!“ hõikas Sille. Juuri ehmus ja tahtis end jälle lehtedesse peita. Oma saherdamisega tõukas ta ema peaaegu pikali. „Poiss, tead, jäneseid

viivad pahad kapsalapsed minema!“ turtsatas kapsaemand ja kohendas oma satsilist kleiti.

Juuri seadis end mugavalt istuma ja hakkas oma elu üle mõtlema. Ta otsustas, et on aeg oma hirmudest vabaneda. „Kui teised aedviljad ei karda, siis miks mina pean kõike kartma?“

Kui väike poiss tuli aeda maasikaid sööma, ei peljanud kapsas teda ega tõmmanud lehti endale varjuks peale.

Mia ja Reedi rõõmustasid sõbra julguse üle. Ka ema ei püüdnud Juurit hirmutada. Kartlikust kapsapoisist kasvas suure tugeva peaga kapsas, kellest ema palju rõõmu tundis.

Lisette Jänes
Tudulinna Põhikooli 6. klassist

Leelo Tungal

Oi seda sooja suveaega!

Oi seda sooja suveaega!
Lõpuks on meil kõigil aega minna metsa, minna aeda, nurmedele, põldudele...
Suvepäike on nii hele, et kõik kasvab vuhinaga aias kui ka aia taga!

Kapsauss sai uued prillid: nüüd on talgi rohkem aega – läheks raamatuga aeda, lesiks, loeks ja nuusiks lilli, õpiks tundma maad ja ilma, vahel üht-teist suhu napsaks...
Aga oih, mis torkas silma: aiamaa on loetud kapsaks!

Aidi Vallik

Sellerist

Sirje Kaasik

25.okt.2006

1.Kui paned nahka selleri, sele - selle - selleri, siis istud pikalt pelleris, pele-
 2.Ning kui ei tule sullereid, sule - sulle - sullereid, vaid raske raha kullerid, kule-
 3.Siis ostad moto - rolleri, role - rolle - rolleri, ja sõites laulad: "Hollarii", hola-

pelle - pelleris, ja kirju - tad best - selleri ja kirju - tad best - selleri fa - la
 kulle - kullerid, saad rikka - maks, kui tellerid, saad rikka - maks, kui tellerid fa - la
 holla - hollarii, sind kinni peavad pollarid, sind kinni peavad pollarid fa - la

la - la - la - la - lal - lal - laa noh, klounist või jalg - pallurist. Tra - la -
 la - la - la - la - lal - lal - laa. Vaat, mis võib tul - la sellerist! Tra - la -
 la - la - la - la - lal - lal - laa. Sa kin - gid nei - le dollari! Tra - la -

la - la - la - la - lal - lal - laa - la - la - laa. Tra - la - la - la - la - lal - lal - laa.
 la - la - la - la - lal - lal - laa - la - la - laa. Tra - la - la - la - la - lal - lal - laa.
 la - la - la - la - lal - la - laa - la - la - laa. Tra - la - la - la - la - lal - lal - laa.

Kes ütles, et toiduga ei mängita?

Mängitakse küll – ja tohutu eduga! Nimelt tegutseb Austria pealinnas juba aastaid omapärane ansambel nimega Das Erste Wiener Gemüseorchester, mida mujal Euroopas tuntakse ka The Vegetable Orchestra nime all. 9. mail – Euroopa päeval – esinesid juurviljamängijad ka Tartus. Uskumatu küll, aga tuleb välja, et kurgil on laulukurk ja kõrvitsal kõlav kõri! Nimelt valmistavad Viini muusikud oma instrumendid kurkidest, redistest, porganditest, suvekõrvitsatest ja isegi kapsastest! Mõne pilli valmistamiseks kasutatakse mitut aedvilja: näiteks pika valge rediseflöödi juurde sobib kenasti porgandist huulik. Kaunikõlalise kurkflöödi valmistamiseks kulub orkestrantidel umbes 13 minutit ning lisaks kurgile läheb vaja kena paprikakauna ja porgandit. Porrulaugud hakkavad osavate käte all ennast tundma selliste viulitena, mida kadestaks iga osav rohutirtsiki!

See orkester ei pane pärast kontserti oma pille kotti: kurgid, porgandid, kaalikad ja porrud alustavad uut elu mõne kuulaja kodus... mis seal salata, eks ikka salatikaunis või supipotis. Eks neil ole

salgi oma laul laulda!

Suvine ühepäevajutt

Loodusannid jälgivad kaalu

Kaalukusega ei hoople mitte ainult inimesed, vaid ka juur- ja puuviljad. Vaevalt et apelsinid, kurgid ja tomatid ise üksteise ees suurutama kukuvad, küll aga nende kasvatajad! Maailma kõige suurema apelsini läbimõõduks on siiani olnud 58,4 sentimeetrit.

Kõige raskemat õuna andis ikka tõsta: see kaalus nimelt 1,8 kg. Sidrunite maailmarekord on 5,2 kilo – no küll võis selle kollase müraka ümber ikka mõnusalt haput lõhna hõljuda!

Maailma suurim kapsapea annab Pluihkami Nunnule kindlasti kõvasti silmad ette: see kaalub nimelt 56,2 kilo.

Arbuuside maailmarekordimees kogus kaalu tervelt 121,9 kilo. Kõige suurema porgandi kaal on samuti aukartust äratav: 8,61 kilo – sellist nina oleks ka kõige võimsamal lumememmel raske püsti hoida! Maailma kaalukaim kurk on olnud 12,4 kilo raskune. Sellist juba purki ei pane!

Huivitav on see, et kaks Ameerikamaalt Euroopasse toodud maiuspala – kartul ja tomat – oleksid rekordite püstitamisel nagu kokku leppinud: nii raskeim tomat kui ka kaalukaim kartulimugul kaalusid 3,5 kilo. Sellise kartuli koorimiseks läks küll vist mitme mehe või naise töökäsi vaja!

Kõige pikem suvekõrvits kasvas korvpalliässa kõrguseks, saavutades pikkuseks 2,2 meetrit.

Rekordid on muidugi uhked asjad, kuid kes teab, kas need tohutud viljad maitse poolest tavalistest juurikatest ja puuviljadest paremad olidki – pigem ehk vastupidi! Ja muidugi pole neid „raskejõustiklasi“ ilmselt kuigi kerge võistluspaikadesse transportida. Kõrvitsate maailmarekordi püstitas näiteks 2005. aastal sündinud hiiglane, kes kaalus 666 kilo – peaaegu nagu väiksemat sorti auto! Aga võib-olla pandigi talle võistlusele sõites rattad alla?

Suured ja häbematud!

Maailma suurimateks seemneteks peetakse coco de mer nimelise palmi seemneid. Kellele selline seeme pähe kukub, see küll „Heureka!“ ei hüüa! Aga kui ta ellu jääb, siis võib ta midagi veidrat lausuda küll, sest seemned meenutavad kuju poolest tagumikku!

Inimene paneb loodusele käpa külge

Kui nõukogude ajal visati nalja selle üle, et looduse julge muutja Ivan Mišurin olla oma käe välja väänanud, kui kukkus enda aretatud maasika otsast alla, siis praegusel ajal näivad mõnedki inimekätega tehtud imed üsnagi mišurinlikena: näiteks on ühes Saksamaa talus hakatud aretama roosasid ja apelsinikarva lillkapsaid ning hiinlased ja jaapanlased annavad melonitele vaat et inimliku pale. Nii näiteks pakuti Hiinas olümpiamängude eel kandilisi meloneid, millesse olid pildid sisse kasvatatud. Meloneid kasvatati nimelt algusest peale klaasannamates, mis siis nendele ka oma kuju andsid.

Piiks-piiks!

Hirte Klubi pidas juustupidu!

Estoveri kutsel kohtusid 30. mail Tallinna Lauluväljaku Koguperefestivalil väikesed ja suured **Hirte Klubi** liikmed. Selle salapärase klubi liikmeid on Eestis kokku peaaegu 7000. Klubi kokkutulekul peeti laulu-, tantsu ja joonistusvõistlust, vaadati kohverteatrit ja imetleti mustkunstniku trikke. Põnevust pakkus võistlus Hirte Juustu Gladiaatori auhinnale. Suurimaid Hirte Juustu sõpru on kõige kergem ära tunda une pealt: nimelt kingib klubi neile kõigile mõnusad pehmed kaisuhiired. Juba enne kokkutulekut oli meil 7000 klubi liiget ning üle 9000 kaisuhiire, nüüdseks on nende hulk kindlasti kõvasti kasvanud!

TIIA TOOMET
SUUR
KARU-
RAAMAT

Tartlastel mänguasjad Taskus!

Tartu Mänguasjamuseum avas 5. juunil **Tasku** keskuse teise korruse aatriumis näituse „**LASTELE TÖÖKS JA RÕOMUKS**“, mis jääb avatuks kuni augusti keskpaigani. Muuseumi õuemaja galeriis on avatud kaks uut näitust – „**EESTI MOEKUNSTNIKUD BARBIELE**“ ning Kaie Kali maalide näitus „**OH HELDEKE!**“. Muuseumi galeriinäitusel „**EESTI MOEKUNSTNIKUD BARBIELE**“ on eksponeeritud Eesti moekunstnike Anu Kaelussoo, Britt Samosoni, Hanna Korsari, Kirill Safonovi, Kriss Sooniku,

Kristina Tatarinova, Kristina Viirpalu, Lee Reinula, Lilli Jahilo, Mariana Kolesniku, Maru, Tiina Talumehe, Tiiu Roosma, Triinu Pungitsa ning Vassilissa ja Xenia Jedomskihhi Barbie-nukule disainitud rõivad. Loomateemaliste maalide näitus „**OH HELDEKE!**“ on valminud muuseumi 15. sünnipäevaks. Maalide autor Kaie Kal on tuntud kui ETV lastesaadete „Buratino“ ja „Saame kokku Tomi juures“ stuudiokujunduste autor.

Juunikuus esitleti mänguasjamuuseumis uhket karuraamatut, mille autor on **Tiia Toomet** – muuseumi looja ja kauaaegne juhataja. Raamatu andis välja kirjastus **Tänapäev**.

Tartu Mänguasjamuseum asub aadressil Lutsu 8 ja on avatud kolmapäevast pühapäevani kell 11-18. Lähem teave www.mm.ee või telefonil 7461 777.

LINDY HOPI LAPSED lõpetasid swingihooaja võistlustega

13. juunil kogusid Tallinnasse Lindakivi Kultuurikeskusesse 5-15aastased swingitantsijad, et 5. korda võrrelda tantsuoskusi võistlustel **LINDY HOPI LAPSED**. Juubelihõngulistel võistlustel oli rekordarv osalejaid Tallinnast, Harjumaalt ja Tartust. Lisaks lindy hopi improvisatsioonivoorule oli esmakordselt võimalus võistelda ka show-voorus. Võistlejad jagunevad vanuse järgi vahva nimega võistlusklassidesse: **Tibukesed, Rohutirtsud, Jänkud, Kängurud, Konnad, Delfiinid**.

Swingtantsuvõistlusi **LINDY HOPI LAPSED** korraldab Tantsutrapp MODUS koostöös Eesti Swingtantsu Liiduga.

Keda huvitavad võistluste tulemused, need võivad kiigata ka koduleheküljele: www.swingtants.ee

Foto: Tibukesed võistlushoos

Eesti Rahva Muuseum suvel 2009

Suvel on muuseumil hea meel kutsuda Sind lisaks üritustele näitusemajas ja postimuuseumis ka tutvuma suvise Raadi mõisapargiga. Raadi mõisapargis on avatud infopunkt (iga päev 13–18), kus saab osta näitusepileteid, postkaarte ja meeneid, samuti karastusjooke ning sajuse ilma kaitseks vihmakeepe.

ERM Postimuuseumis (Rüütli 15, Tartu) võib vaadata püsinäitust „**Iga ukseni päikeses ja sajus. Eesti rahvuslik postiametkond 90**“.

Samas saab 31. augustini näha vahvat näitust „**Laulupidu postmargil**“. Uusima filateliauudisena esitleti postimuuseumis 18. juunil postmarki „**XXV laulupidu**“, mis anti välja täpselt sel päeval, mil 140 aastat tagasi algas meie esimene laulupidu. Eesti Posti uhiuue margi kujundasid **Ülle Marks** ja **Jüri Kass**.

Aastaringsed giidiprogrammid (ette tellimisel, 735 0445 või giidid@erm.ee): „Talumehe tööd ja tegemised“, „Puudest ja puidust“, „Talupere tubased tööd“, „Rehetare lapsed“, „Meie kodu on Eestis“, „Kirju-mirju värvimaailm“, „Minu muuseumi vihik“ jt.

Pidevalt uuenevat Eesti Rahva muuseumi programmi saab jälgida ERMi kodulehel: www.erm.ee/programm

4. lõikuskuu päeval võib Tallinna Laululaval näha-kuulda Madonnat — säravat Ameerika poptähte ja filminäitlejat, kelle tähelend on hiilgavalt kestnud juba üle kahekümne aasta.

Kuigi piletid on kõike muud kui odavad, võib siis Tallinna oodata rohkesti popmuusikahuvilisi ka naabermaadest, sest Läänemere-maadest Madonnal rohkem show´id ei ole. Tegu on staari maailmaturneega „The Sticky & Sweet Tour“, mis on pühendatud tema albumile „Hard Candy“.

Väike ja habras lauljanna, kes mullu tähistas oma esimest juubelit, on tõepoolest loomult „hard candy“ ehk kõva kompevk: oma karjääri alustades oli ta üpriski vaene ning tundmatu ega torganud ka välimuse poolest kuigivõrd silma. Nüüdseks on Madonna jõudnud maailma edukaimate popmuusikute sekka – temast on saanud maailma kõige rohkem teenivam naisartist ja tänavust ringreisi peetakse muusikaajaloo edukaimaks soloartisti kontserttuuriks. Kontserte on külastanud juba üle kahe miljoni pealtvaataja ja Madonnale on need sisse toonud üle kolme miljardi krooni.

Madonna elulugu on kirev ja sedavõrd sündmusterikas, et seda lühidalt kokku võtta on üpris võimatu ning võib arvata, et isegi elulooaamatutes pole kõiki fakte korralikult lahti kirjutatud. Eestikeelseina on ilmunud neist tervelt kaks: Eesti Ekspressi Kirjastuse välja antud Lucy O´Brieni „Madonna kui ikoon“ ja Ajakirjade Kirjastuse üllitatud Christopher Ciccone „Minu õde Madonna“.

Madonna sünnitunnistusele kirjutati Bay City linnas Michigani osariigis 1958. aastal „Madonna Louise Ciccone“. Tüdruku isa oli sündinud Itaaliast USA-sse emigreerunud peres ja ema oli pärit prantsuskeelsete kanadalaste perekonnast. Madonna oli oma pere kolmas laps: ta vendade nimed on Martin, Anthony ja Christopher ning õed on Paula, Mae ja Melanie. Laste ema suri juba kolmekümneselt ning isa abielust majapidajannaga sai Madonna endale poolõe Jenniferi ja – venna Mario. Madonna on tunnistanud, et ta ei sallinud lapsena oma kasuema, ning võib arvata, et suures peres just külluses ei supeldud. Perekond oli sügavalt usklik ning tüdruk nurus isa, et see lubaks tal balletitundides käia.

19aastaselt otsustas Madonna kolida New Yorki, kus ta debüteeris bändide Breakfast Club ja Emmy liikmena. Oma esimese plaadini, mis kandis nime „Madonna“, jõudis lauljatar 1983. aastal ja tema tähelend algas aasta hiljem plaadiga „Like a Virgin“, mis tõi talle maailmakuulsuse, kuid tekitas paksu pahameelt usuringkondades: paavst ise soovitas kõigil Madonna kontserte boikoteerida!

Madonnale pakuti mitmeid filmirole, millest tuntuim oli 1996 linastunud „Evita“, mis tõi lauljatarile Kuldse Gloobuse auhinna.

„Hard Candy“ (2008), mida Madonna lõikuskuul Tallinnas esitleb, on ta üheteistkümnes stuudioalbum.

1996 sündis Madonnal tütar Lourdes Maria ja aastal 2000 poeg Rocco. 2006. aastal käis lauljatar Malawis lastekodu

Superkange Karamelli

Madonna
„Evita“
esilinastusel
1996, mis tõi
lauljatarile
Kuldse Gloobuse
auhinna.

asutamas ning otsustas lapsendada aastase poisi, kellele andis nimeks David Banda Mwale Ciccone Ritchie – kaks viimast nime tähistasid poisi kuulumist lauljatarile perre. Kuigi Madonna tegu läks vastuollu kohalike seadustega ja pahandusi tekkis palju, jõudis staar kaks aastat hiljem siiski oma soovi täitumiseni.

Madonna on hoolitsenud ka selle eest, et ta lastel oleks sobivat lugemisvara: lauljatar on kirjutanud õige mitu raamatut, millest 5 on kirjastuse Varrak kaudu ilmunud ka eesti-keelsetena. Kõige enam laineid löi neist esimene – „Inglise roosid“.

Vello Salumets

Eddie Cochran

Aeg pole mingil põhjusel näidanud üles üksmeelt, tunnustamaks Eddie Cochranit samal moel kui temaga ühe ajal tegutsenud *rock'n'roll*'i pioneere Buddy Holly't või Gene Vincentit. Selles võib olla osaliselt süüdi Cochrani väga lühike rokkistaari periood. Kuid vaatamata sellele kuulus ta parimate rokkaritega ühte liigasse. Lisaks laulmisele ja kitarrimängule oli Cochran ka väga hea lauluautor, kes lükkis oma muusikasse nooruki elurõõmude maailma – muusika, peod, vanema põlvkonna vastu suunatud mäss jne. Erinevalt Chuck Berryst oli Eddie Cochran aga tunduvalt muretum ja vähem irooniline. Tema looming polnud nii järjepidev ja läbitungiv kui Berryl, kuid see-eest peaaegu alati pulbitsevalt lennukas.

Raymond Edward "Eddie" Cochran sündis Oklahoma City's 3. oktoobril 1938.

Cochranite peres peeti muusikast lugu ja väike Eddie istus tihti koos oma nelja õega kantrimuusikat kuulates raadio juures. 12-aastaselt soovis poiss pääseda kooli orkestrisse kas trummimängijaks või trombonistiks, kuid õpetaja laitis selle mõtte maha ja poiss hakkas orkestris mängima klarnetit. Peagi aga taipas õpetaja, et noormeest huvitab hoopis kantrimuusika, ja soovitas Eddie'l võtta kätte kitarr. Raadiost palju kantrit kuulanud Eddie õppis kitarrimängu nipid kiiresti

selgeks ja oma oskusi sai ta näidata koolis loodud kantritrios.

1953. aastal kolis Cochranite pere Californias asuvasse Bell Gardenisse. Aasta hiljem sai Eddie'st professionaalne muusik, kui ta hakkas riigis ringi rändama koos endast kolm aastat vanema *hillbilly*-lauljast nimekaimu Hank Cochraniga. Eddie ja Hank panid duole nimeks The Cochran Brothers, kuigi mingit sugulussidet nende vahel ei olnud. Raha teeniti esinemistega kaubamajades ja väikeklubides. Oma oskusi näidati ka kahes teleshow, "Town Hall Party" ja "Hometown Jambouree". Peagi õnnestus neil salvestada Hollywoodis väikesele plaadifirmale Ekko Records kaks singlit, mis aga kaubaks ei läinud.

Ühel päeval nägid noormehed Dallases esinevat Elvis Presleyt ja sestpeale hakkas The Cochran Brothers esitama *rock'n'rolle*. Kuid menüüaravad jäid ikka suletuks. Pärast tähelepanuta jäänud kahte uut singlit ning paari raadiosaadet otsustas duo laiali minna. Hank Cochran suundus Nashville'i, kus temast sai hiljem kuulus lauluautor.

1956 tutvus Eddie Cochran oma kitarrile keeli ostes ühes muusikapoes helilooja Jerry Capehartiga, kes otsustas noore andeka muusiku oma hõlma alla võtta. Nii sai Capehartist Eddie Cochrani mänedzer ja paljude laulude kaasautor. Ta üüris kiiresti väikese Crest-firma stuudio, et seal plaadistada Eddiega kahasse komponeeritud pala "Skinny Jim". Singlist mingit hitti küll ei saanud, kuid tänu sellele sõlmiti aastane plaadistusleping firmaga Liberty. Eddie avalöögiks kujunes muusikafilm "The Girl Can't Help It", kus tal tuli esitada pala "Twenty Flight Rock". (Kõrvalepõikena niipalju, et biitlite Paul McCartney võitis 1957. aasta juunis esmakohtumisel John Lennoniga just selle pala esitusega otsekohe viimase poolehoidu.)

Filmivõtetel tutvus Eddie Cochran paljude rokitähtedega ning tema parimateks semudeks said Gene Vincent ja Richie Valens. Eddie Cochrani esimene Liberty-firmas avaldatud singel oli rahuliku iseloomuga kaver Johnny Dee palast "Sittin' In The Balcony". See pääses Billboardis 18. kohale ja plaadimüük ületas miljoni piiri.

Pärast edukat avalööki avanesid Eddie Cochranile kontserdilavade ja 1957. aasta oktoobris külastas Cochran koos Gene Vincenti ja Little Richardiga Austraaliat. Pärast New Yorgi Paramount Theatre'is toimunud kontserti tutvustas ansambli muusik Phil Everly Eddie Cochranile oma pruuti Sharon Sheeley'it. See oli Phili poolt küll vale käik, sest neiu otsustas pärast Eddiega tutvumist kohe kavaleri vahetada.

Eddie Cochranil tundus kõik minevat justkui lepase reega,

Tagantjärele võib vaid aimata, kuhu see andekas laulja ja kitarrist oleks võinud välja jõuda. Ega muusikakriitikud ole teda asjata võrrelnud *rock'-n'-rolli* suurkuju Chuck Berry'iga, kirjutades 1987. aastal tema nime kuldsete tähtedega Rock'n'Rolli Kuulsuste Halli nimekirja.

kuid siis ilmnedid raskused uue plaadistusmaterjali leidmisel. Oli vaja lugu, mis paiskaks noore laulja kõrgele rokitaevasse. Eddiel oli küll valmis üks meloodia, kuid puudus tekst. Appi tuli mäenedzer Capehart, kellega koostöös valmis laulutekst üsna kiiresti. Selles kasutati ka Chuck Berry tuntud kommentaari teismeliste kohta: *"Ma helistasin oma kongresmenile, kes ütles tsitaadi: "Ma aitaks sind, kuid sa oled liiga noor, et minu poolt hääletada"*

Cochrani uus singel **"Summertime Blues"** ilmus 1958. aasta sügisel, jõudis Billboardis 8. kohale ja ületas miljoni müügi piiri. See tähendas Cochranile järjekordset kuldplaati. Kuid veelgi tähtsam on, et tänu just sellele laulule on Eddie Cochrani nimi kirjutatud kuldsete tähtedega rokkmuusika ajalukku.

1958. aasta lõpul esines Eddie Cochran New Yorgis diskor Alan Freedi korraldatud jõulushowl "Christmas Rock'n'roll Spectacular" koos selliste tähtedega kui The Everly Brothers, Chuck Berry, Jackie Wilson ja Dion & The Belmonts. Järgmise aasta algul ilmus müügilettidele Eddie Cochrani uus singel "C'mon" Everybody". Millegipärast USA-s see erilist vastukaja ei leidnud, kuid läks hoopis paremini peale inglastele, mida näitas Briti tabeli 8. koht. Sestpeale oligi Eddie Cochran Inglismaal palju soositum kui omas kodus.

1959. aastal elas Eddie Cochran üle söki, kui sai teada, et ta head sõbrad Richie Valens, Buddy Holly ja Big Bopper olid hukkunud lennuõnnetuses. Noor laulja soovis neile järelhüüet jäädvustada ja pöördus helilooja Tommy Dee poole, et see kirjutaks sobiva pala. Laul ilmus singlina 1959. aasta veebruaris pealkirjaga "Three Stars". Sama aasta kevadel pakkus Eddy välja oma uue singli "Something's Else", mille kaasautoriks oli tema vastkihatu Sharon Sheeley. Kahjuks ei pidanud kuulajaskond seda laulu tookord millekski.

1960. aasta kevadel alustas Eddie Cochran koos oma rokilauljast sõbra Gene Vincentiga Inglismaa-turneed. See 10-nädalane tuur, mis sisaldas ka mitmeid tele-esinemisi, kujunes väga menukaks. Eddie Cochrani nimi oli iga päev Inglise ajalehtede esileheküljel. Koos Cochrani ja Vincentiga osalesid tuuril veel Inglise tolle aja tähed Billy Fury, Joe Brown ja Georgie Fame. Laulja saatis oma pruudile Sharonile telegrammi, et see lendaks Inglismaale ja ühineks kontsertturneega, et koos pühitseda neiu 20. sünnipäeva.

Inglismaa kontserdid olid nii edukad, et Eddie Cochran ja Gene Vincent otsustasid tuuri pikendada. Enne jätkamist soovis koduigatsusest tunde Eddie korraks USA-sse lennata. Viimane kontsert toimus 16. aprillil Easteris, Bristolis hippedroomil. Algul kavandati sõita öise rongiga Londonisse, kuid siis leiti, et parem on hommikuks tellida takso. Järgmisel päeval istusid Eddie Cochran, tema pruut Sharon Sheeley, Gene Vincent ja mäenedzer Pat Thomkins takso. Kui Ford Consul jõudis Chippenhami, kaotas auto märjal teel juhitavuse ja põrkas vastu laternaposti. Auto eesistmel istunud mäenedzeri ja 19-aastase taksojuhiga ei juhtunud suuremat midagi, see-eest tagaistmel olnud Gene Vincent murdis rangluu ja kaks ribi, Sharon Sheeley'l murdus põlv. Kõige halvemini läks Cochranil, kes kokkupõrkel lendas peaga läbi külgakna klaasi. Kannatanud toimetati kiiresti haiglasse, kuid raskeid peavigastusi saanud Eddie Cochrani elu ei suutnud arstid päästa. Ta suri meelemärgusele tulemata 16 tundi pärast avariid. Õnnetuspaigale saabunud 16-aastane politseikadett David Harman, kellest hiljem sai kuulsas ansambli Dave Dee, Dozy, Beaky, Mick & Tich liige, leidis teeveerelt Cochrani "Gretch"-kitarri, mille ta hiljem Eddie emale saatis.

Just nagu saatuse iroonia, oli vaid paar päeva enne õnnetust tõusnud Briti tabelisse Eddie Cochrani viimane singel, koos venna Bobiga komponeeritud laul pealkirja "Three Steps To Heaven" ehk siis "Kolm sammu taevani". See karmil kombel prohvetlikuks osutunud plaat tõusis pärast laulja surma 1960. aasta 23. juunil kohe Briti tabeli tippu. Rokimaailm oli taas kaotanud ühe originaalse talendi, kes oli ainult 21 aastane. Eddie Cochran polnud mitte ainult suurepärase rokilaulja, kel aastatel 1958 – 63 jõudis TOP40 hulka 9 hitti, vaid ka helilooja, kelle 64 avaldatud palast pooled olid ta enda komponeeritud. Tagantjärele võib vaid aimata, kuhu see andekas laulja ja kitarrist oleks võinud välja jõuda. Ega muusikakriitikud ole teda asjata võrrelnud *rock'-n'-rolli* suurkuju Chuck Berry'iga, kirjutades 1987. aastal tema nime kuldsete tähtedega Rock'n'Rolli Kuulsuste Halli nimekirja.

Surm tõmbas Eddie Cochranile Suure Rokitaevasse jõudmiseks kriipsu peale, kuid näitas, et tee Päris Taevasse võib olla üsna lühikene. Või nagu Cochran laulab: "Taevasse jõudmiseks on vaja teha vaid kolm sammu".

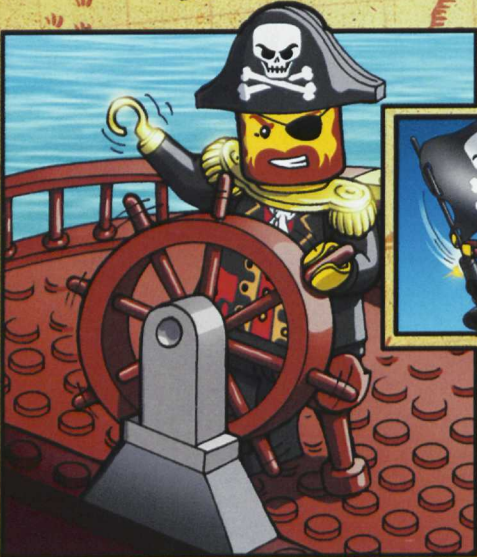

LEGO PIRATES

PIRAATIDE LAEV!

RPR

PE $\frac{B}{1378}$ 2009, 7/8

uus

MILLINE ON PIRAATIDE LIPP?

Tähista õige vastus X-ga

Valge hai sinisel taustal Punane papagoi kollasel taustal Valge pealaua mustal taustal

Nimi

Address

Saada talong enne 10. augustit aadressil: Hea Laps, Harja 1, Tallinn 10146

Aukinnaks erinevad LEGO komplektid!